

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

(Foto Sv. Turistföreningens Bildarkiv)

LÄS I DETTA NUMMER:

Ledare:

DE LUNGSJUKAS
BOSTADSFRÅGA

★

Överläkare E. TÖRNELL:

OM BEHOVET AV ÖKAT
SAMARBETE MELLAN
FATTIGVÅRD OCH
DISPENSÄRER

★

RIKSFÖRBUNDETS UPP-
VAKTNING HOS SOCIAL-
MINISTERN

★

LUNGSJUKA FÅ RABATT ÄVEN PÅ
EXTRATILLDELNING AV MATFETT

★

NOVELLER

★

SOCIALA BREVLÅDAN
»TUBERKULOSBEKÄMPARE IV»
HANDARBETSSIDA - KORSORD
SCHACK - KRÖNIKA
PATIENTERNAS SPALT

HÖSTDIMMA

N:r 10 - Oktober 1941

Pris 35 öre

Över 4,000 REX-ROTARY duplikatorer sålda i Sverige. — För varje företag, som vill göra en insats för att skapa bättre ekonomi, större försäljning och vinst är REX-ROTARY den trogne medhjälparen.

REX-ROTARY finnes i 9 olika modeller för såväl hand- som elektr. drift. Priser fr. kr. 215:—.

STENCILER och FÄRG för alla dupliceringsmaskiner.

Reklamförslag utarbetas kostnadsfritt å vår teckningsavdelning.

Begär broschyr redan i dag!

A-B Zeuthen & Aagaard

STOCKHOLM

Kungsgatan 44.

Tel. 10 92 07 - 10 94 07 - 20 42 09.

MALMÖ, Fabriksgatan 9. Tel. 179 65.

GÖTEBORG

1:a Långgatan 12.

Tel. 12 59 01—02.

DRICK och NJUT av HERMES KAFFE

Kaffet där kvalitén är högre än priset och smaken huvudsaken.

Ombud antagas.

Åberopa denna tidning.

KAFFE A/B HERMES
Liljeholmsvägen 4 - Stockholm 9
Tel. 45 10 02, 45 10 45, 45 12 32

HEMMETS JOURNAL

*populär, intressant
omväxlande*

Beställ

KLICHÉERNA

hos

BRÖDERNA ÅKERBLOM

Tunnelgat. 19 B, Stockholm. Tel. 11 11 30, 11 11 32, 21 11 32

Observera!

A D R E S S E N T I L L

De Lungsjukas Riksförbund

och

T I D S K R I F T E N

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

är fr. o. m. d. 1 okt. 1941

Kocksgatan 15, Stockholm.

Telefon fortfarande 41 39 99

Skydda de friska
genom att effektivt
hjälpa de sjuka!

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

O K T. 1941

Utkommer en
gång i månaden
4:de årgången

Redaktör och ansvarig utgivare:
JOHANNES SANDRÉN

Telefon 41 39 99 Postgiro 154420
Kocksgatan 15, Stockholm

Ägare:
DE LUNGSJUKAS RIKSFÖRBUND.

De lungsjukas bostadsfråga

Liksom tillräcklig och närande föda är av vital betydelse, när det gäller den lungsjukes eftervård är en god och hälsosam bostad nödvändig för att han skall kunna bevara sin under sanatorievistelsen mer eller mindre återvunna hälsa. Bostaden bör inte endast vara ljus och luftig, den bör också vara så uppvärmd att fönstret även vintertid kan öppnas utan risk för att lägenheten blir utkyld, alltså helst vara försedd med centralvärme eller liknande uppvärmningsanordning.

Och därtill kommer — som en följd av de mycket begränsade ekonomiska resurser de flesta lungsjuka ha att räkna med — att den också måste vara *billig*.

Att i dessa tider skaffa en bostad, som uppfyller samtliga dessa fordringar måste tyvärr hänföras till de fromma önskningar, som sällan eller aldrig kunna realiseras. Detta gäller särskilt i storstäderna, där den förskjutning på bostadsmarknaden, som blivit följden av krisen, medfört en oerhört ökad efterfrågan på mindre lägenheter, särskilt enrums. I Stockholm t. ex. råder f. n. en ständigt ökad efterfrågan på sådana lägenheter. Vad de av staden subventionerade hyreshusen beträffar äro dessa för länge sedan upptagna, och de lägenheter i dessa hus, som under de närmaste åren kunna tänkas bli lediga äro föremål för en för varje dag alltmera stegrad efterfrågan. De sanatoriepatienter, som nu och framdeles utskrivnas från sjukhusen och därvid ha att skaffa sig en ny bostad, stå därför inför ett till synes olösligt problem.

Därtill kommer en ytterligare försvårande omständighet. Det finns som bekant något, som heter bacillskräck, en sjukdom som icke sällan angriper hyresvärderna och icke minst hans "friska" hyresgäster. Det händer alltför ofta, att en f. d. sanatoriepatient, som lyckats skaffa sig en lägenhet eller ett ungarlarum,

helt plötsligt blir uppsagd. Varför? Jo, hyresvärderna har haft besök av någon annan hyresgäst i huset, som fått reda på, att vederbörande " varit på sanatorium". Han är "farlig" för sin omgivning, han kan ju smitta ned hela huset, och inte törs man bo kvar i ett sådant hus! Och så är det färdigt. Den lungsjuke får packa sin kappsäck och ge sig ut på jakt efter en ny bostad. Finner han en sådan (om den är hygienisk eller inte, tala vi tyst om!) kanske han lyckas få bo kvar en tid. Så en dag får han besök av dispensärsköterskan, som igenkännes av fru Karlsson i samma förstuga. Och historien upprepar sig. Det blir att flytta igen.

Man förstår, att den lungsjukes kamp för att få tak över huvudet inte är mindre bitter än hans kamp för den dagliga brödbiten. Förhållandena äro beklämmande.

Det är därför med tillfredsställelse man erfar det initiativ, som nyligen tagits av fru Thora Johansson, som i motion till Stockholms stadsfullmäktige hemställt om en utredning för att skaffa bostäder åt tuberkulösa vid deras utskrivning från sanatorier och vilohem. Att bostadsförhållandena för de lungsjuka i huvudstaden lämna mycket övrigt att önska bekräftas av en uppgift i denna motion, varav framgår, att understödsdelegerade i Stockholm vid en undersökning av de lungsjukas bostäder funnit 20 proc. av dessa mycket olämpliga för sitt ändamål.

Hur skall man nu kunna råda bot på dessa missförhållanden? I en artikel i "Morgonbris" 1938 har fru Johansson tidigare fört frågan på tal och därvid ifrågasatt huruvida problemet inte skulle kunna lösas "i likhet med husen för barnrika familjer". Vi tro inte, att detta vore lyckligt. Det skulle vara ett svårt misstag att bygga "hus för lungsjuka" och att härigenom

Folkpensionärerna få dyrtidstillägg

ÄVEN NÄSTA ÅR

Den avdragsfria inkomsten
höjes till — 200 kronor!

Socialvårdskommittén har framlagt förslag.

— Extra dyrtidstillägg i december?

Socialvårdskommittén har för regeringen framlagt förslag till förbättring av folkpensioneringen för att även under 1942 bereda folkpensionärer lättnad under dyrtiden. Även i fortsättningen anses dyrtidstillägg böra anlitas för att kunna bringa den nödvändiga hjälpen. I direkt samband härmed har även föreslagits en höjning av den avdragsfria inkomsten enligt folkpensioneringslagen samt av barnbidragen och förskottering av underhållsbidrag till barn samt viss ändring av avdragsregeln i övrigt.

Kommittén har tillstyrkt pensionsstyrelsens förslag att dyrtidstillägget på folkpensionerna i år skall höjas med ytterligare en månadsutbetalning. Konsekvenserna av den s. k. reduktionsregeln vid beräkning av tilläggspension i de olika ortsgrupperna komma vid en ökning av dyrtidstillägget att bli ännu mera otillfredsställande än nu, och detta förhållande anser kommittén nödvändig göra en minskning i avdraget från för närvarande 7/10 till 5/10 av den pensionsberättigades årsinkomst, i den mån den överstiger ett visst belopp. Vidare föreslår kommittén en höjning av den avdragsfria inkomsten från 100 till 200 kr. Denna höjning bör endast avse inkomst av arbete och ej av förmögenhet.

Genomförs de nu föreslagna ändringarna, vilka till stor del motiveras med penningvärdets fall, synes det

lägga hyende under den "last", som bacillskräcken måste anses vara.

Det finns bara ett acceptabelt sätt, på vilket de lungsjukas bostadsfråga kan lösas i Stockholm liksom i landet i övrigt. Och detta är lika enkelt som rationellt: Om den lungsjuke tillförsäkras tillräckligt hyresbidrag eller företrädesrätt till de subventionerade hyreshusen är problemet löst.

Och så gäller det även kampen mot bacillskräcken!

J. S.—n.

kommittén att konsekvensen fordrar, att även reglerna för uppskattning av naturaförmåner anpassas efter det förändrade penningvärdet. Kostnaderna för att genomföra dessa reformer beräknas till omkring 11,5 milj. kr. per år, varav på statsverket kommer 9 milj. kr. Skulle endast reduktionsregeln ändras, blir kostnaden 4,8 milj. kr. per år, varav på statsverkets del komma 3,8 milj. kr.

Extra dyrtidstillägg i december?

Pensionsstyrelsen har nu — efter i frågan gjord utredning — hemställt, att ett extra dyrtidstillägg å folkpensionerna utöver det vid årets riksdag beslutade skall utgå i december månad med ett månadsbelopp.

Proposition i frågan torde komma att föreläggas den riksdag, som inkallas i mitten på oktober månad.

Höjning av dyrtidstilläggen enda utvägen f. n. säger Sv. Stadsförbundet.

Att höja folkpensionernas dyrtidstillägg torde vara den enda utväg som för närvarande står till buds när det gäller att åt stora lager av folket rädda icke ett relativt välstånd, men en nödortftig bärgning, framhåller Svenska stadsförbundets styrelse i yttrande över förslaget. Det tvungna återupptagandet en andra gång under samma år av frågan om folkpensionärernas ställning visar nödvändigheten att undersökningen om vår socialvård och den inbördes ställningen socialförsäkring och annan socialvård emellan fortast möjligt kommer från utrednings- och förslagsstadiet.

Ny tuberkulossjukstuga i södra Kalmar län. Lands-tinget i södra Kalmar län har beslutat inköpa en fastighet till tuberkulossjukstuga för högst 50,000 kr. Sjukstugan skall kunna mottaga högst 20 patienter.

Mångdubbla tuberkulosfall i Vetlanda. Inom Vetlanda provinsialläkardistrikt har antalet tuberkulosfall de senaste åren ökat med flera hundra procent. Orsaken är att sanatoriet i Eksjö är överbelagt och att patienterna måste vårdas i hemmen, därför att inga andra vårdplatser finnas inom länet.

Följden blir, att omgivningen smittas, och de nya fallen komma i stor utsträckning just från sådana hem, där man måste inhysa tidigare tuberkulosfall. Statistiken över antalet nya fall visar en ökning från 1939 med 9 fall till 1940 med 57 fall.

Om behovet av ökat samarbete

mellan fattigvårdsstyrelser, barnavårdsnämnder och dispensärer

När en patient utskrivs från ett sanatorium ser han ofta ganska välmående ut. Han är välnärd, solbränd och feberfri och motsvarar alls icke allmänhetens föreställning om offret för en tärande och fruktad sjukdom. Desto större blir förvåningen då denne, till utseendet återställda individ, icke genast griper sig an med sitt vanliga arbete, utan enligt läkarens ordination ligger och vilar på bestämda tider mitt på dagen. Man griper gärna till den förklaringen, att sysslösheten under en mer eller mindre långvarig sanatoriekur gjort patienten maklig och obenägen att utföra nyttigt arbete. Naturligtvis finns det enstaka patienter, som utnyttja sin sjukdom till att skaffa sig oberättigade förmåner på familjens eller det allmännas bekostnad. Understödsdagare finnas i alla samhällsklasser. De flesta sanatoriepatienter äro emellertid personer, som utan eget förvållande drabbats av sjukdom och som inte bättre begära än att snarast möjligt få återgå till sin vanliga sysselsättning. Några underskatta sina krafter, andra överskatta dem. Av utseendet kan icke arbetsförmågan bedömas. Endast läkaren, som efter ingående observation känner patientens tillstånd, kan med någorlunda säkerhet bedöma den sjukas krafter. Varje patient erhåller vid utskrivningen noggranna förhållningsregler angående den fortsatta skötseln.

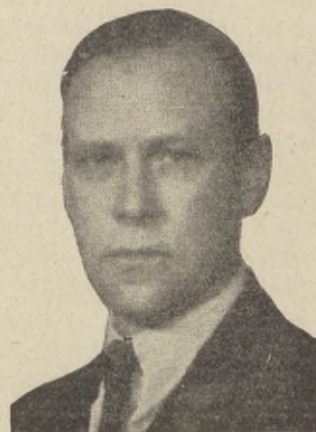
Övergången till det dagliga livet utanför sjukhusets väggar är emellertid inte alltid så lätt. Fattigvårdsmyndigheterna, som kanske under en längre tid ha erlagt sjukvårdsavgiften, ha svårt att förstå att patienten, när han kommer hem, kan behöva mer understöd än som motsvarar sjukvårdskostnaderna. Det ligger nära till hands att draga slutsatsen att såväl patienten som samhället vore bättre betjänta av att han kvarstannade på sanatoriet tills han var fullt återställd. Kostnaden på sjukhuset, i regel 1—1:50 kronor per dag, motsvarar emellertid icke den verkliga kostnaden, som är omkring fyra till fem gånger så stor och som delvis erlägges genom statsbidrag. Därtill kommer att en alltför långvarig vistelse, om den på grund av platsantalet vore möjlig att genomföra, kan göra patienten till en sjukhuskund, som sedan endast med stor svårighet kan erhålla ett arbete. När förbättringen har fortskridit tillräckligt långt, är det därför nödvändigt att skriva ut patienten, även om man icke helt kan avvärja faran för återfall.

De återfall, som av och till inträffa, stå ofta i nära samband med de yttre förhållanden under vilka patienten lever. En tillfällig influensa eller någon annan sjukdom eller komplikation (grosses) kan ibland medföra en oberäknelig försämring. Större betydelse har i regel levnadsstandarden. Tuberkulosen är aldrig en sjukdom, som endast angår individen, den är hela familjens angelägenhet. Vissa familjer kunna vara

Av

sanatorieläkaren

ERIK TÖRNELL

mer mottagliga för tuberkulos än andra. Smittomöjligheterna äro vanligen större på grund av den intimare kontakten inom ett hem, i synnerhet vid trångboddhet, än under andra förhållanden. Om ett sjukdomsfall inträffar och inkomsterna därigenom minska, kan det bli svårt att få hushållspengarna att gå ihop. Inknappningar bli följden, vilka ytterligare försämra motståndskraften. Man har ibland det intrycket, att det resultat, som med mycken möda och stora allmänna kostnader vunnits under sanatoriekuren, snart åter är tillspillogivet. Det kan icke vara riktigt att bedriva en kortsynt understödspolitik, som håller patienten och familjen på gränsen till existensminimum. För att minska risken för återfall är det tvärtom nödvändigt att räkna med en högre standard ifråga om bostad (inklusive värme) och näring för de tuberkulösa familjerna än för andra. Dessa synpunkter ha även beaktats av fattigvårdsmyndigheterna. I ett meddelande från Kungl. Socialstyrelsens byrå för fattigvårds- och barnvårdsärenden (n:o 76 juli 1939) framhåller dåvarande fattigvårdsinspektör, Wangson, att fattigvårdsstyrelserna i högre grad än hitintills överallt skett, böra taga tillbörlig hänsyn till de särskilda faktorer av psykologisk och medicinsk art, som motivera en i viss mån särpräglad behandling av de lungsjukas understödsproblem. Där understöd äro erforderliga, böra dessa därför givas sådan storlek, att de icke endast nödortfört räcka till vad som i normala understödsfall anses som erforderligt uppehälle, utan även till de mer behöv, som tuberkulosen skapar, d. v. s. i främsta rummet en högvärdigare föda och bättre bostadsförhållanden. En god beklädnad hör även hit. Samarbete mellan fattigvårdsstyrelse och dispensär bör överallt etableras för vinnande av ett gott resultat av den såväl förebyggande som eftervårdande verksamheten på detta område.

Ett sådant samarbete finnes visserligen på flera håll. Men det skulle till gagn för alla parter kunna betydligt utvidgas. Fattigvårdsstyrelserna har varit benägna att anse den ekonomiska behovsprövningen tillfyllest, men den medicinska behovsprövningen, som endast kan göras av läkaren, är minst lika viktig.

Det räcker icke med ett intyg att patienten på grund av lungtuberkulos är oförmögen att försörja sig, icke ens om man tillfogar att han är i behov av ökad näringstillförsel. Understödet bör bestämmas i samråd mellan fattigvårdsstyrelse och läkare. När den ekonomiska utredningen är klar, bör därför fattigvårdsstyrelsen sätta sig i förbindelse med den behandlande läkaren. Dispensär- eller distriktssköterskan har även en ingående kändedom om familjens förhållanden, och de stå gärna till tjänst med hjälp och råd. Genom ett sådant samarbete kommer läkaren och sköterskan att i högre grad än hittills ställas inför och intressera sig för sociala och ekonomiska spörsmål. Fattigvårdsstyrelsen å andra sidan kommer i kontakt med de medicinska synpunkter, som icke kunna undvaras vid en sakkunnig bedömning av understödsfrågor.

Små kommuner med svag ekonomi kunna icke alltid hjälpa i önskvärd utsträckning. Det är därför nödvändigt att tillvarataga alla de resurser, som kunna öka understöds möjligheterna.

I första hand är det viktigt att utbygga sjukkas-serörelsen. De patienter, som vid insjuknandet äro sjukkasmedlemmar och erhålla 2—3 kr. pr dag i sjukpenning, äro väsentligt bättre ställda än de, som endast ha fattigvårdsunderstöd att tillgå. Den bästa lösningen på eftervårdsproblemet för de lungsjuka vore otvivelaktigt en speciell tuberkulosförsäkring eller pensionering event. i form av en utbyggnad av nuvarande system. Svenska Nationalföreningen mot Tuberkulos har i sin stora, nyligen avslutade, utredning framlagt några i hög grad beaktansvärda förslag angående en förbättrad eftervård för de lungsjuka. Då man kan befara att många av de planerade åtgärderna komma att fördröjas på grund av kriget, är det viktigt att tillsvärdare utnyttja de möjligheter, som sjukkassorna erbjuda. Man vet ju att vissa familjer i särskilt hög grad kunna drabbas av tuberkulos. Den ena familjemedlemmen efter den andra kan insjukna under årens lopp. Det är därför synnerligen angeläget, att de friska familjemedlemmarna i tid ingå i sjukkassan. Fattigvårdsmyndigheter samt dispensärens läkare och sköterskor böra därvidlag bedriva en energisk upplysningsverksamhet. Man kan rent av ifrågasätta, om det icke skulle löna sig för kommunerna att betala sjukkaspremierna för de friska familjemedlemmarna i obemedlade tuberkulösa familjer, vilka icke själva ha råd därtill.

Folkpensionen bör utnyttjas i full utsträckning, även om pensionen enbart icke täcker levnads-kostnaderna. Ännu förekommer ej så sällan att utredning om pension kommer till stånd, först då vederbörande patient varit arbetsoförmögen både ett och flera år. På grund av tuberkulosens kroniska förlopp och ofta starkt invalidiserande karaktär samt dess benägenhet för återfall, är det i sjukdomens början ofta svårt att i det enskilda fallet bedöma den framtida arbetsförmågan. Då så är förhållandet är det bättre att någon gång bereda pension åt en patient, som senare visar sig kunna tillfriskna och bliva arbetsför, än att undanhålla pension för en stor grupp, som sedan visar sig hava varit pensionsberättigad. Pensionsintyg böra därför, efter framställning från kommunen, utfärdas i sådana fall, som beräknas bliva långvarigt arbetsför-

mögna, även om bestämt uttalande om arbetsförmå-gans varaktighet ej kan göras. Då saken ligger till på detta sätt, är det nödvändigt att obligatorisk efterprövning företages efter vissa år. En sådan brukar numera föranstaltas av de lokala pensionsnämnderna, som sänder patienten till undersökning på centraldispensären. Genom denna anordning erhåller även dispensären kontakt med de patienter, som äro obenägna att instäl-la sig på de nödvändiga kontrollundersökningarna. Ett samarbete mellan pensionsmyndigheter och dispensär kan bliva mycket fruktbringande.

En tredje möjlighet är bidrag från 1:sta Maj-blommeföreningar och andra lokala tuberkulosföreningar. Enligt riksförbundets stadgar äro de medel, som insamlas genom försäljning av 1:sta majblommorna, avsedda att användas till bekämpande och förebyggande av tuberkulos. Det är ingen som känner de tuberkulösa behov så som dispensärsköterskan, som gör besök i hemmen och som ofta är de sjukas förtrogna rådgivare. För att de insamlade medlen skola komma till största möjliga nytta, är det därför till-rådligt att ett intimt samarbete med dispensären äger rum. Om en dispensär- eller distriktssköterska finnes på platsen, bör hon därför vara självskriven medlem i 1:sta Majblommans lokalstyrelse. Ofta användas medlen för att bereda kolonivistelse till klena barn. Då mindre kommuner i regel icke ha möjlighet att in-rätta egna kolonier, skulle ett samarbete mellan flera närliggande kommuner kunna leda till resultat. En viss centralisering är önskvärd, om medlen skola kom-ma till verklig nytta i tuberkuloskampen. En mängd smärre kapitaltillgångar, avsedda för framtida behov, förbli eljest outnyttjade. Inom några län överlåter 1:sta Majblommeföreningen kontanta medel till dis-pensären, som har att redovisa för användningen till understöd åt mindre bemedlade tuberkulösa familjer.

Nyligen har Svenska Nationalföreningen mot Tuberkulos tagit initiativet att hjälpa tuberkulösa familjer, som kommit i svårigheter genom försörjarens utkal-lelse till beredskapstjänst. Efter intyg från dispensär-läkaren kan i sådana fall bidrag till familjens uppehål-le erhållas från Nationalföreningen eller från National-insamlingen.

Nationalföreningen har ju även sedan lång tid till-baka understött den förebyggande barnavårdande verksamheten. Detta sker i form av bidrag för utack-ording i familjer eller på barnhem av friska barn från tuberkulösa hem. I samband därmed kan det va-ra befogat att något beröra barnavårdsnämndernas verksamhet. En viktig uppgift är att förmedla utackor-deringen av fosterbarn. Det har emellertid upprepa-de gånger hänt att friska fosterbarn blivit utackorde-rade i tuberkulösa familjer, beroende på att barna-vårdsnämnderna icke ha känt till att någon i familjen är eller nyligen varit sjuk, eller på att de ha under-skattat smittofaran. En utackordering av barn bör därför aldrig företagas utan att barnavårdsnämnden hos dispensären gör sig underrättad om att familjen icke hyser någon person, som kan utgöra fara för bar-net. I vissa fall kan det vara lämpligt att först företa-ga en undersökning av familjen, i andra fall kanske en skyddsympling mot tuberkulos kan utföras på barnet
(Forts. sid. 10)

De Lungsjukas Riksförbund har uppvaktat Socialministern

Vilka åtgärder äro att vänta i eftervårdsfrågan?

När blir Nationalföreningens utredning föremål för behandling?

Beredskap mot ökning av tuberkulosfrekvensen påkallad.

Statsrådet Möller:

Frågan är av stor samhällelig betydelse. Proposition ev. vid nästa års riksdag.

Fr. v. E. Frithiof, statsrådet Möller, J. Sandrén och I. Möller.

Representanter för De Lungssjukas Riksförbund uppvaktade den 28 aug. socialministern och överlämnade en skrivelse, vari frågas vilka åtgärder som äro att vänta med anledning av det förslag till tuberkulos- eftervård, som Nationalföreningen mot tuberkulos hösten 1939 ingav till regeringen. Deputationen bestod av förbundets ordförande E. Frithiof, Förbundets sekr. J. Sandrén och ledamoten av Förbundsstyrelsens V. U. Ivan Möller.

Statsrådet Möller tog under en halvtimmas tid del av, vad deputationen hade att anföra och lovade att undersöka i vad mån Nationalföreningens förslag skulle kunna realiserars, ev. genom proposition till nästa års riksdag. Statsrådet betonade också att frågan är av stor samhällelig betydelse.

Den skrivelse, som överlämnades, var av följande lydelse:

Till Herr Statsrådet och Chefen för Socialdepartementet.

De lungsjukas i Sverige eftervårdsfråga var de närmaste åren före nu rådande kristid föremål för statsmakternas uppmärksamhet. Hösten 1936 aktualiserades frågan genom det då av Medicinalstyrelsen avgivna förslaget till ny tuberkuloslag. I detta förslag, som i sig i vissa fall innebar en stor och genomgripande beskärning av den enskilde individens frihet — men som i detta avseende sedermera ej bifölls av riksdagen — lämnades den sedan länge aktuella frågan om en effektiv eftervård av de lungsjuka utan beaktande. Med anledning härav och med fullmakt från praktiskt tagets samtliga lungsjuka, som då vårdades på landets sanatorier uppvaktade en kommitté, "De Lungsjukas Eftervårdskommitté" — vilken sedermera kring sig samlat samtliga de lungsjukas i landet organisationer i De Lungsjukas Riksförbund — Eder, Herr Statsråd i Eder egenskap av Socialminister. Kommittén hade därvid äran överlämna en skrivelse, vari bl. a. hemställdes om en allsidig utredning av frågan om nödvändigheten ur skyddssynpunkt av en effektiv

och värdig eftervård för de lungsjuka utom ramen av vanlig fattigvård på ett sätt, som vore icke endast mera i överensstämmelse med sjukdomens karaktär utan även värdigt ett modernt samhälle, varvid även möjligheten att genom samhälls-ingripande bereda de återställda lämplig sysselsättning övervägdes.

I april månad 1937 överlämnade vi till sekreteraren i Svenska Nationalföreningen mot tuberkulos, dr G. Neander, en skrivelse, i vilken sammanfattades de synpunkter på det nya tuberkuloslagförslaget, som kommit Eftervårdskommittén tillhanda från de olika sanatoriepatientföreningarna i landet och vari frågan om en effektiv eftervård berördes.

De synpunkter, vilka sålunda framfördes, vunno även beaktande, i det att de kommo att ligga till grund för den stora och värdefulla utredning i eftervårdsfrågan, som under åren 1937—1939 utfördes av en av Nationalföreningen tillsatt kommitté, och vilken sommaren 1939 överlämnades till K. M:t. De Lungsjukas Riksförbund har redan haft tillfälle att till K. M:t framföra sina synpunkter på detta förslag till eftervårdsfrågans lösning och vördsamt tillstyrkt detsamma.

Vi förstå väl de ekonomiska svårigheter, regeringen under nuvarande skärpta krisläge har att brottas med, icke minst då det gäller landets sociala omvårdnad. Vi inse till fullo, att en stor del av det reformprogram på detta område, som före krisen var aktuellt, på grund av de stora kostnaderna för landets inre och yttre beredskap måste få anstå till dess gynnsammare konjunkturen inträda. Landets lungsjuka begära icke heller att placeras i undantagsställning bland dem, som nu lida under krisen.

Däremot är det vår livliga övertygelse — och denna delas till fullo av framstående medicinska auktoriteter — att en effektiv lösning av de lungsjukas eftervårdsfråga under en kristid som den nuvarande blivit i ännu högre grad aktuell, att denna fråga är ingenting mindre än en för landet och för folkhälsan synnerligen viktig beredskapsfråga. Det är ju nämligen ett känt och omvittnat faktum, att tuberkulosfrekvens och tuberkulosdödlighet stegras katastrofalt under krig och kristid. Under förra världskriget steg tuberkulosdödligheten kraftigt i hela Europa. Sålunda ökades densamma i Tyskland från 1913 till 1918 med icke mindre än 62 procent, i Holland med 44 procent, i Italien med 34 procent. De första åren under kriget till 1917 steg tuberkulosdödligheten bland stadsbefolkningen i Danmark med c:a 30 procent. Följderna av pågående världskrig har för övrigt redan börjat visa sig, dels i Finland, där antalet sjukdomsfall starkt ökas, sjukdomen ofta uppträder i svåra former och patienterna stå i kö till sanatorierna, dels i Danmark, där dödligheten i tuberkulos, som 1939 var 3,43 per 10,000 inneväpnare, redan 1940 uppgick till 3,53 per 10,000. Detta senare förhållande är desto mera anmärkningsvärt som nedgången av tuberkulosdödligheten i Danmark under 1940 för första gången på nio år blivit avbruten och avlösts av en uppgång.

Tyvår har vi icke tillgång till några siffror, som visar tuberkulosfrekvensens ökning i Sverige under den kristid, som sammanföll med föregående världskrig. Av det — visserligen ofullständiga — utredningsmaterial, som influtit vid De Lungsjukas Riksförbunds utredning ang. f. d. sanatoriepatienters förhållande till fattigvården framgår emellertid, att av det klientel, som denna utredning omfattar voro nära 75 proc. födda under åren 1904—1920. Nära 75 proc. hade alltså fötts eller vuxit upp under krisåren 1917—20. Denna statistik kan givetvis — liksom all ofullständig statistik — vara missvisande, och dessutom måste man beakta, att tuberkulosen företrädesvis drabbar de yngre, men siffran är dock slående.

Vågar man förutsätta att den kristid, som nu börjat, kommer att medföra en ökning av tuberkulosfrekvensen med t. ex. 30 proc., kan man med ledning av ovanstående siffror lätt räkna ut, vad denna ökning skulle medföra i ytterligare sjukvårdskostnader. Under sådana förhållanden borde det kunna ifrågasättas, om ingenting kan göras för att förhindra en sådan eventualitet. Eller med andra ord: borde inte även här en beredskap mobiliseras, en beredskap, som genom höjning av de tuberkulosas och de tuberkuloshotades levnadsstandard förhindrade eller åtminstone reducerade den ökning av tuberkulosfrekvensen, som kan vara att vänta?

Vi anse, att detta kan ske genom att Nationadföreningens förslag till ordnad tuberkuloseftervård helt eller delvis snarast realiseras.

Vi hemställa därför, vördsamt, att till Eder, Herr Statsråd, få rikta följande frågor:

I vilket läge befinner sig f. n. den till Eder år 1939 överlämnade utredningen angående förbättrad tuberkuloseftervård, verkställd av Svenska Nationalföreningen mot tuberkulos?

Är proposition i frågan eller eventuellt andra åtgärder från Eder sida att vänta under innevarande år?

Om så ej är fallet, när kan man vänta sig, att frågan kan bli föremål för statsmakternas förnyade uppmärksamhet och behandling?

Stockholm den 28 augusti 1941.

DE LUNGSJUKAS RIKSFÖRBUND

E. Frithiof
ordf.

J. Sandrén
sekr.

E. Holmgren
kassör

Jubileumsfondens sanatorier. Frågan om inordnandet av jubileumsfondens sanatorier under de allmänna grunderna för statsbidrag till lungtuberkulosanstalter torde icke komma att föreläggas nästa riksdag. Socialministern har visserligen funnit förslaget principiellt riktigt, men med hänsyn till förslagets ekonomiska verkningar för statsverket väntar medicinalstyrelsen ej, att detsamma i nuv. ekonomiska läge skall kunna genomföras.

Emellertid föreslår styrelsen nu hos k. m:t en annan reform beträffande dessa sanatorier. Att gå till riksdagen varje år för erhållande av statsbidrag till driften av de på sanatorierna förhyrda vårdplatserna anses både onödigt tungt och omständigt. Klagomål härutinnan ha också försports från landstingshåll. I syfte att vinna en förenkling härutinnan föreslår medicinalstyrelsen nu, att styrelsen skall bemyndigas att från 1 juli 1942 fatta beslut angående beviljandet av dylikt statsbidrag i varje särskilt fall.

Läkerol

Den
gör
Er
gott!

De lungsjukas bostadsfråga måste ordnas

Motion i Stockholms stadsfullmäktige. — 20 proc. av de lungsjukas i Stockholm bostäder olämpliga, anser fattigvårdens understödsdelegerade.

I en motion till Stockholms stadsfullmäktige hemställer fru Thora Johansson (s.) med instämmande av åtta andra socialdemokratiska stadsfullmäktigeledamöter om en utredning för att anskaffa bostäder åt tuberkulösa vid deras utskrivning från sanatoriet och vilohem.

I motionen framhåller fru Johansson, att de, som kommit i kontakt med lungsjuka, ha märkt vilka svårigheter i bostadshänseende, som möta ungdom eller andra vid utskrivning från sanatoriet eller vilohemet. De sjuka äro i många fall ej arbetsföra utan ha ännu en lång konvalescenstid framför sig. Många familjefäder och unga kunna med hänsyn till sin sjukdom och trångboddhet ej få bo hemma hos sin familj vid utskrivningen från respektive sjukhus. Att detta är till stor nackdel för deras hälsa, då vården i familjens sköte är av den största betydelse för återvinnande av hälsa och arbetsförmåga, ligger i öppen dag. Ej heller dispensärerna kunna förmedla bostäder, men väl ge intyg om att den sjuke är i behov av en rymlig och hälsosam bostad.

Här synes det mig, som om man genom stadens försorg borde undersöka, huruvida en förmedling kunde anordnas (t. ex. genom stadens hyreskontor) för beredande av goda bostäder till rimliga priser till lungsjuka familjer, så att familjebanden ej behöva slitas enbart av detta skäl.

För medellös och mindre bemedlad ungdom utan anhöriga att ty sig till, synes tillvaron mörk vid utskrivningen. De ha då först att hyra rum, och därefter söka understöd. Är deras bostad för dyr enligt beräknad medelhyra, tvingas de att söka en billigare bostad, som i flesta fall är mörk och olämplig. Följden blir att de ej kunna sköta sig som de ska, och dispensärerna kunna ej hålla den kontroll över dem, som de borde, då hyresvärden i regel ej vet, att hyresgästen är lungsjuk. Skulle värden få veta detta, så finge hyresgästen flytta. Genom dessa svårigheter, som de sjuka ha, brukar det ej töva länge förrän de äro tillbaka till sanatoriet.

Vid en specialutredning angående tuberkulösa understödstagares bostadsförhållanden, som verkställdes av fattigvårdsnämndens understödsdelegerade i juni månad 1939, framgick också, att cirka 20 % av klienteletets dåvarande bostäder vore för den sjuke olämpliga.

Av det anförda framgår, att åtgärder i här berört syfte äro med det snaraste erforderliga. Härvid synas dessa i första hand böra inriktas på en intensifierad verksamhet från dispensärstyrelsen för att åt de tuber-

Fru Thora
Johansson

kulösa anskaffa lämpliga bostäder. Detta torde lämpligen böra ske i nära samarbete med stadens fastighetskontor och övriga bostadsförmedlande institutioner.

Motionen är i övrigt undertecknad av Gulli Pauli, Edvin Wide, Bertil Hansson, Signe Höjer, Birgit Hedström, Ester Engzelius, Elin Johansson och Vera Söderström.

Rabattkort för lungsjuka även för extra tilldelning av smör

Nytt resultat av Riksförbundets uppvaktning hos regeringen.

Som bekant uppvaktade De Lungsjukas Riksförbund den 14 nov. 1940 Folkhushållningsministern med hemställan om ökad ranson till lungsjuka av sådana ransonerade livsmedel som smör, fläsk o. d. samt om rabattkort å dessa och andra viktiga förnödenheter.

Denna framställning har delvis tidigare bifallits genom Livsmedelskommissionens cirkulär den 19 febr. 1941 ang. extra tilldelning av smör, tjock grädde och fläsk åt bl. a. lungsjuka.

Regeringen har nu även tagit ställning till den ekonomiska sidan av framställningen. I konselj den 5 sept. har k. m:t nämligen beslutat anbefalla statens livsmedelskommission att meddela bestämmelser om att lungsjuk person, som erhåller rabattkort för den ordinarie tilldelningen av matfett, skall erhålla rabattkort även för den extra tilldelningen av matfett.

Om behovet av ökat . . .

(Forts. fr. sid. 6)

en tid före utackorderingen. Ett samarbete mellan barnvårdsnämnd och dispensär till barnens skydd är ofrånkomligt.

Understödsproblemet är för de tuberkulösa en livsviktig fråga, men samtidigt fordras garanti att medlen komma till rätt användning. Det till övervägande del av ungdomar bestående klientelet på ett sanatorium besitter icke alltid det förutseende, den uthållighet och den omtänksamhet, som erfordras för att komma till rätta med sjukdomen. Råd och hjälp behövas, men även kontroll. Om man har anledning att tro att ett kontantunderstöd missbrukas, bör det ges i form av naturaförmåner. Vidare har man rätt att fordra att patienten inställer sig på regelbundna kontrollundersökningar på dispensären och i allo rättar sig efter där givna föreskrifter.

I det föregående har så mycket ordats om understöd att det kan vara på sin plats att understryka att eftervårdsproblemet icke enbart är en kostnadsfråga. Som allmän regel gäller tvärtom att en f. d. patient är bättre betjänt av att erhålla ett lämpligt arbete än ett understöd. Eftervården går ut på att åter infoga den förbättrade eller tillfrisknade i samhällsmaskineriet. Vissa yrken äro stängda för den tuberkulöse, så länge den ringaste smittofara kan vara förhanden. Sådana yrken äro exempelvis lärare och annan skolpersonal, barnmorskor, barnsköterskor, personal vid barnhem och barnkolonier, mejeripersonal och annan personal inom livsmedelshanteringen. Särskilda bestämmelser angående undersökning av mejeripersonal finnas i den nya tuberkulosförordningen.

Andra yrken äro olämpliga emedan de äro för ansträngande (smed, grovarbetare, timmerhuggare m. fl.) eller ohygieniska (dammiga och mörka arbetslokaler, retande ångor i färgerier m. m.).

I många fall kan emellertid patienten återtaga sitt gamla yrke. Det sker i samråd med läkaren, som utfärdar ett intyg till arbetsplatsen, att patienten kan återtaga ett visst angivet arbete. Arbetet kan återupptagas långt tidigare om det ordnas som deltidarbete. Goda erfarenheter av en sådan anordning har vunnits inom Borås dispensärdistrikt. Under den föregående högkonjunkturen har efterfrågan på arbetskraft varit stor inom textilindustrierna i detta område. Fabriksledningen har i regel varit mycket tillmötesgående vid återanställning av insjuknade. Dessa ha, om så varit möjligt, erhållit lättare arbete och befriats från skiftarbetet. Ett stort antal patienter ha till en början fått halvtidsarbete. Först så småningom har, i samråd med läkaren, arbetstiden utökats först till 5—6 sedan till 7—8 timmar. Middagsrasten har förlängts, så att de hunnit med en kort middagsvila, om avståndet till bostaden icke varit för stort. För att den partiella arbetskraften helt skall kunna tillvaratagas, önskar man en fortsatt utveckling i denna riktning.

Någon smitträdsla från kamraternas sida har sällan förmärkts. Naturligtvis utfärdas intyg endast åt sådana patienter, som icke anses utgöra någon fara för om-

givningen. Svårast är arbetsanskaffningen för män över 40 år. Ibland har problemet lösts på så sätt att hustrun tagit plats på fabrik medan mannen övertagit hushållsgöromålen. För ungdomar är det viktigt att konvalescenstiden användes för studier eller yrkesutbildning.

Av det föregående framgår att svårigheterna att inpassa de tuberkulösa i samhället kunna vara många och stora. Det finns knappast någon sjukdom, som är så intimt förbunden med sociala förhållanden eller missförhållanden som tuberkulosen. Det är därför synnerligen angeläget att samarbetet mellan den förebyggande tuberkulosvårdens organ, nämligen dispensären å ena sidan och den sociala omvårdnadens organ, fattigvårdsstyrelsen och barnvårdsnämnden, å andra sidan, alltmer fördjupas till gagn för alla.

(Tidskrift för Fattigvård och annan hjälpverksamhet)

Hällnäs sanatorium utvidgas genom millionbygge?

En omfattande femårsplan till lösning av sjukvårdsväsendet i Västerbotten har framlagts av landstingets i länet förvaltningsutskott. Kostnaderna för densamma realiserande komma att uppgå till betydligt över 2 mill. kr.

Planen går bl. a. ut på, att stora om- och tillbyggnader av sjukhus och sjukvårdsinrättningar måste göras för att de kroniska sjuka i länet skola beredas möjligheter till vård i större omfattning än hittills skett. Denna vård skulle — vilket är helt nytt — övertagas av landstinget i likhet med övrig sjukhusvård. För att lösa detta problem är det meningen att utnyttja tbc-avdelningarna vid sjukstugorna och att samtidigt ett motsvarande antal platser beredas de tuberkulösa vid Hällnäs sanatorium, som för detta ändamål skulle avsevärt utvidgas med bl. a. en särskild tbc-paviljong. Enligt denna plan skulle i Hällnäs kunna disponeras sammanlagt 203 vårdplatser, och kostnaderna för dessa ombyggnader beräknas till 975.000 kr., vartill komma utrustningskostnader med 121 000 kr.

Utbyggnaden av denna stora plan till omorganisering av länets hela sjukhusvård har förvaltningsutskottet tänkt sig kunna ske under en tid av fem år. Som första etapp skola nybyggnader i Hällnäs, Lövsånger och Jörn komma i fråga och därefter sjukstugornas tbc-avdelningars omändring till vårdhem för kroniskt sjuka.

"ZÜRICH"

ALLM ÖLYCKSF. o. ANSVARSFÖRSÄKR. A.-B. I ZÜRICH (Schweiz)
EUROPAS STÖRSTA ANSVARSFÖRSÄKRINGSBOLAG

"ZÜRICH"s FILIALDIREKTION
Tel. 23 29 20 Birger Jarlsgatan 8, Stockholm

från FÖRBUNDSARBETET

Studieintresset

på sanatorierna landet runt är — av vad som framgår av inkomna svar på cirkulär i frågan — överallt synnerligen livligt. Till c:a 90 procent ha organisationerna uttalat sig för studiearbete i cirklar eller per korrespondens. Vederbörande överläkares inställning till frågan är i allmänhet välvillig — endast på ett sanatorium har styresmannen ställt sig avvisande genom att förbjuda patientföreningen att av egna medel anslå pengar till studier och därigenom intagit en ståndpunkt, som måste anses vara minst sagt oförklarlig.

I många konvalescent- och patientföreningar har studieverksamheten redan kommit i gång, och man har på sina håll konstaterat nära 100-procentig tillslutning från de patienter, som kunna deltaga.

Sålunda meddelas från *Västeråsens sanatorium* i Borås att där i augusti startats studiecirklar i svenska språket, bokföring och föreningskunskap. Denna ledes av en av patienterna som skriver:

"En patient här, kand. S., undervisar f. n. i svensk grammatik, satsanalys och rättskrivning, och sedan de viktigaste grunderna häri inhämtats kommer han och jag att gemensamt leda undervisningen i uppsatsskrivning, avfattande av officiella skrivelser etc. Antalet deltagare är hittills 24.

I bokföring ha 27 patienter påbörjat studierna i en s. k. lärarcirkel.

I föreningskunskap, där antalet deltagare f. n. är 17, kommer Uno Lindberg från A. B. F. att leda oss. Ev. kommer också dessutom några att anlita Brevskolans kurser i ämnet.

För de kvinnliga patienterna, som äro mindre intresserade av teoretiska studier, har startats en sykurs, där vi fått en mycket skicklig och för saken intresserad lärarinna genom yrkesskolans rektor i Borås. Antalet deltagare är t. v. 26.

Dessutom hålles varje vecka en föreläsning. Till dessa har engagerats såväl patienter inom något för vederbörande välkänt fack som sanatoriets pastor kyrkoadjunkt T. Ahlstrand, som f. ö. är mycket anlitad i A. B. F. som föreläsare i litteraturhistoria. Överläkare Törnell, som visar vårt studiearbete ett stort positivt intresse och inledde "höstterminen" med en appell till alla patienterna om flitigt deltagande i kurserna, kommer att hålla föredrag om eftervården för tuberkulossjuka.

A. B. F:s lokalavdelning i Borås står välvilligt till tjänst med studieplaner, böcker, råd och upplysningar. Dit insänder vi också rapporter.

Deltagandet i våra kurser och cirklar torde kunna betecknas som mycket stort, c:a 75 proc. av alla patienterna med "full dag" deltagar. Sanatoriet är ju ett av Sveriges minsta. Vi hoppas bara att intresset inte skall avtaga."

Även från *Kolmårdssanatoriet* rapporteras att intresset för studier bland patienterna är glädjande stort. Inte mindre än

100 patienter ha anmält sig till deltagande, varom f. ö. berättas på "Patienternas spalt" i detta nummer. Även på Kolmårdssanatoriet har överläkaren, dr. Bergstrand, visat stor förståelse för saken och på allt sätt sökt stödja densamma.

De rapporter om studiearbetet, som hittills inkommit, äro alltså synnerligen glädjande. Man har all anledning förmoda att det kommer att låta likadant från övriga patientföreningar och organisationer, som satt igång med studier.

Av allt att döma gå landets lungsjuka en livlig och — få vi hoppas — givande studiesäsong till mötes.

De lungsjukas "vita bok"

Några synpunkter på eftervårdsfrågan, heter en broschyr, som utgivits av Medelpads Lungsjukas Konvalescentförening.

I denna broschyr på åtta trycksidor framhålls på ett klart och överskådligt sätt fakta i eftervårdsfrågan. Under kapitelrubrikerna "Sjukvård och eftervård — Bristande samarbete mellan fattigvård och dispensär — Vägen tillbaka till förvärvslivet — De lungsjukas organisation — Nationalföreningens mot tuberkulosens förslag till förbättrad eftervård — Vad kostar tuberkulosen? — De lungsjuka och krisen", utvecklas de synpunkter på eftervårdsfrågan, som känneteckna vårt förbunds program.

Broschyren är avsedd att utdelas bland allmänheten för att sprida kännedom om de lungsjukas problem och om det mål, Förbundet och dess lokalorganisationer — i detta fall Medelpadsföreningen — arbetar för. Den är välredigerad och överskådlig och man måste med tillfredsställelse hälsa detta Medelpadsföreningens initiativ.

Föredrag om socialvården i FLIS

FLIS (Föreningen för lungsjuka i Stockholm) hade den 12 sept. ordinarie månadmöte, varvid fattigvårdsinspektör B. Carlsson, Stockholm höll ett orienterande föredrag om fattigvården och de lungsjuka.

Fattigvårdsinspektör Carlsson gav bl. a. en kortfattad överblick över de möjligheter i fattigvårdshänseende, som stå fattigvårdsmyndigheterna i Stockholm till buds. Betr. den slutna (Forts. å sid. 20.)

FÖRENINGSSANNONSER

Bliv medlem i konvalescentföreningen i Din hemort!

FLIS

(Föreningen för Lungsjuka i Stockholm)

Kocksgatan 15 I

Tel. 40 65 71

Expeditionen hålles öppen:
Måndag och onsdag 13—15
Tisdag och torsdag 19—21

"SAKO"

(Föreningen sanatoriekonvalescenter i Stockholms norra förorter.)

Ring 28 03 08 eller 28 36 21.

Medelpads Lungsjukas Konvalescentförening

SUNDSVALL

(Folkets Hus, 1 tr. Expedition 3)

Expeditionen hålles öppen onsdag och lördag
kl. 12—2.

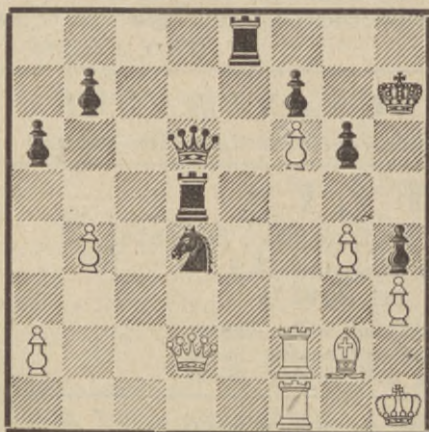
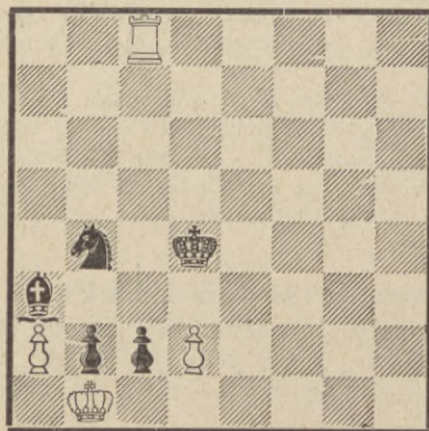
Schackspalten

Red. av E. Lundin.

TVÅ TREVLIGA PARTISTÄLLNINGAR.

I den första ställningen är som synes vit vid draget och han måst spela T×c2. Fortsättningen får läsarna själva fundera ut.

I den andra ställningen var svart vid draget och spelade Te8—d8. Fanns det ett bättre drag att göra?

EUWE BESEGRADE BOGOLJUBOW.

Tidsläget har inte hindrat att ett förnämligt schackevenemang kunnat äga rum i den schackligt traditionsrika badorten Karlsbad. Den 20 juli inleddes där en match om tio partier mellan Bogoljubow och Euwe. Segern gick med bred marginal till den ungdomlige exvärldsmästaren Euwe, som vann fem partier

och förlorade endast två. Tre partier slutade remi.

Detta var tredje matchen mellan de båda stormästarna. Åren 1926 och 1928 lyckades Bogoljubow hemföra knappa segrar med 5 1/2—4 1/2. Tydligt är emellertid, att den nu 52-årige Bogoljubow förlorat mycket av sin forna slagkraft. Från år 1925 med segern i Moskvaturneringen och några år framåt uppnådde han utomordentliga resultat, vilka också förde honom fram till världsmästerskapsmatcherna med Aljechin. — Om Euwe torde väl kunna sägas, att han alltjämt står på höjden av sin förmåga. Vi återge här matchens femte parti.

Spanskt parti.

Bogoljubow.

1. e2—e4
2. Sg1—f3
3. Lf1—b5
4. Lb5—a4
5. 0—0
6. d2—d4
7. La4—b3
8. d4×e5
9. c2—c3
10. Sb1—d2
11. Lb3—c2
12. Sd2—b3
13. Sf3—d4
14. Sb3×d4
15. Lc2—b3
16. c3×d4

Euwe.

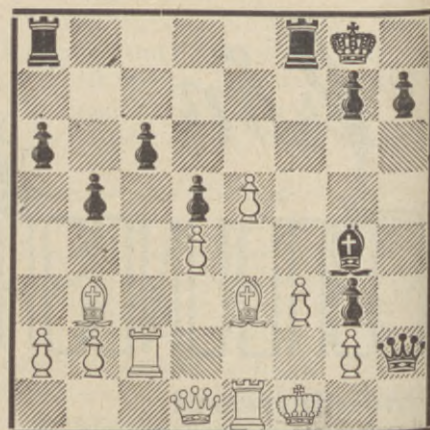
- e7—e5
- Sb8—c6
- a7—a6
- Sg8—f6
- Sf6×e4
- b7—b5
- d7—d5
- Lc8—e6
- Lf8—c5
- 0—0
- f7—f5
- Lc5—b6
- Sc6×d4
- Dd8—e7
- Lb6×d4
- f5—f4

Efter en spelöppning med ett normalt förlopp i en välkänd variant övergår svart här till ett icke ofarligt kungsangrepp.

17. f2—f3	Se4—g3!
18. Tf1—e1	Dd8—h4
19. h2×g3	f4×g3
20. Lc1—e3	c7—c6
21. Ta1—c1	

Med 21. Te2 kunde vit ställt motståndaren inför större problem. Nu däremot slår svarts angrepp igenom med kraft och elegans.

21. —	Lc8—g4!
22. Tc1—c2	Dh4—h2†
23. Kg1—f1	

ställning efter 23. Kg1—f1

23. —	Tf8×f3†!
24. Dd1×f3	Dh2—h1†
25. Kf1—e2	Dh1×g2†
26. Ke2—d3	Dg2×f3
- Nu är partiet lätt vunnet för svart.
27. Tc1×c6	Ta8—c8
28. Tc6×c8†	Lg4×c8
29. Kd3—c3	a6—a5
30. Lb3—d1	Df3—e4
31. Ld1—c2	De4—g2
32. Lc2—d3	b5—b4†
33. Kc3—b3	a5—a4†
34. Kb3×a4	Dg2×b2
35. Te1—b1	Db2—a3†
- Uppgivet.

Vände sig till fel person.

Något originelle hantverksmästaren K—m vid ett av forten i Karlskrona skärgård är entusiastisk dyrkare av fiske. I vallgraven ute vid fortet vimlar det av duktigt feta gäddor och andra havsvidunder, men tyvärr är fiske otänkbart, då förbud råder för rodd i vallgraven.

Mäster K—m går och är förargad över detta till synes onödiga hinder för sina fisketurer, men så får han tanken att gå upp till forstefen och be om lov att använda sin ägandes flateka i vallgraven. Beslut och handling äro ett hos mäster K—m och han lämnar sina sysslor och störtar hals över huvud upp till chefen. knacker på och säger nervöst:

— Herr kapten, kan inte jag få ro i graven?

— Kärasta, snällaste mäster K—m, fråga inte mej, det får han allt lov höra med vår Herre om.

(Kustposten.)

*

— Ett gott hjärta har han då, min man! Medan jag är ute och hugger ved, så sitter han i köket och gråter över att jag har så mycket att göra.

Vid en järnvägsstation

Det var tidigt en morgon. Jag hade gått ner till järnvägsstationen för att passa det postförande tåget. Den grå dagnen letade sig sakta fram genom töcknet. Det skulle aldrig bli riktigt klar dager, det förstod jag, ty regnmolnen släpade tunga över trädtopparna. Det var så tyst allting omkring mig. Bygden sov ännu. En kylig vind for fram över stationsplaner och sopade en näve torra björklöv framför sig. Regnvatten blänkte i åkrarnas plogfårer och i den smala, slingrande vägens hjulspår.

Ingen människa syntes till, så långt jag kunde se. Men inne i stationshuset tickade järnvägstelegrafan och en spillkråka skrek ängsligt och ensamt i skogen.

*

I fjärran hörs ett brus, som kommer allt närmare och närmare. Det är ett tåg på linjen. Men det är inte det tåg, som jag skall passa. Nu går det genom skärningen och nu rusar det förbi stationen på raksträckan, som försvinner i ett dis någonstans långt där borta. Det är ett tungt tåg och marken darrar under mina fötter, ett tungt lastat godståg. Jag räknar vagnarna. Nitton, tjuugo — men sedan förlorar jag räkningen, och sista vagnen i tågsättet slänger höstlöv i ansiktet på mig.

Först kom en räcka låga, öppna vagnar. På dem stodo kanoner med piporna hotfullt riktade mot skyn. De voro insvepta i sina grå kapell. Därefter var det vagnar med tanks, traktorer och ammunitionskärror. De voro väl camouflerade. Så kom det täckta finkor, som hade skjuddörrarna halvöppna. Mot tvärbommen i dörröppningen stodo trötta män i fältgrå uniformer och rökte och sågo likgiltigt på det förbiilande landskapet. Jag minns det första militärtåget för några år sedan. Då sjöngo de

fältgrå och slängde hälsningar ut efter järnvägslinjen. Nu voro de trötta. Deras arbete har blivit ett trist vardagsgöra. Det är allvarstid.

*

Jag har sett bygden i knoppande vårtid. Jag har sett sommaren gå över ängarna och strö blomster omkring sig, jag har sett den mogna till höst och jag förstår den nu, när den lider mot vintern och den vita, snömjuka vilan. Jag skälver, när jag nämner namnet på den bygden, ty den är min.

Kors och tvärs över kontinenten gå raka järnvägsspår. I detta nu rusa tunga militärtåg fram genom höstlandskapet hela världen över. Och ibland rusa tågen genom skövlad bygd.

Jag ser ut över *min* bygd. Skall en dag dess åkrar plöjas av granater, dess skogar kalhuggas av krigsmaskiner och av de små röda stugorna i skogsbyrnen endast återstå svärtade skorstensstockar?

*

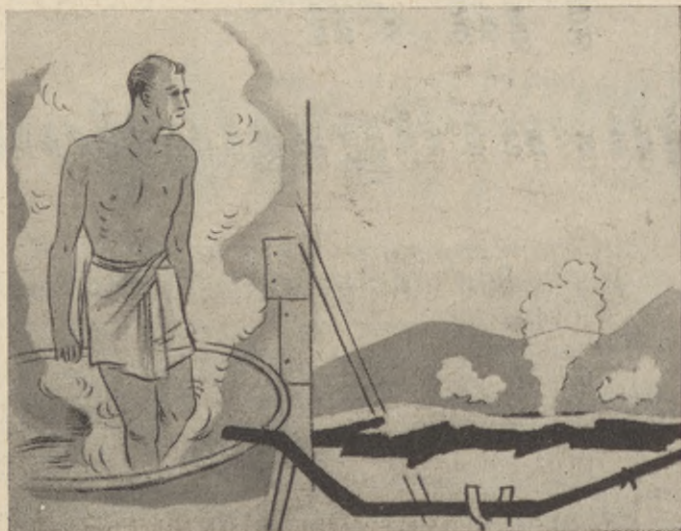
Nu susar ett annat godståg förbi. Jag ser redan på långt håll, att det är livsmedelståget, som skall in till huvudstaden innan den vaknar hungrig. Storstaden har jätteaptit. Där komma de sista kylvagnarna med kött från de längre söderut belägna landskapen, där boskapen går fet och tung och med glänsande hud på saftiga ängar. Där komma de vagnar, som ha ett stort plakat på vagnsdörrarna. "Färsk fisk" står det på plakatet. Jag känner igen de vagnarna. De komma från Göteborgs fiskhamnar. De ha lastats i de mörka nattimmarna. De ha fyllts med de hävor, som brunbarkade, magra och nariga män hämtat ute till havs, trotsande minor och närgånget granskande främmande patrullbåtar. Ofta händer det, att en fiskejakt försvinner där ute i svart, vredgat hav. Och ofta händer det, att man kommer till hembryggan med flaggan på halv stång. Då har man fått någonting i trålen, som man inte ville ha. En sjöman av främmande nation har funnit sin grav i djupet. Nu jordas han i den okände soldatens grav innanför kyrkogårdsmuren och klockorna ringa sprött i höststormen.

*

Nu knarrar det av verkvagnar på vägen. En ny arbetsdag har börjat. Jag ser på hästarna, att det är Mellangårdens. Det är så sant. Mellangårdens skall till kvarnen i dag med den nya rågen. En sådan här dag är det fest i bygden. Det blir provbak i de små stugorna och barnen jubla.

Det är en lång fora, ty Mellangården är stor. Sista vagnen stannar en stund och två män gå ner från lasset, damma av byxorna och slå in på stationsvägen. Nu känner jag igen dem. Det är Berg och Johansson. De äro helgdagsklädda. Och nu får jag höra anledningen. Det är ärenden till stan. Man ska till länsstyrelsen för att hämta en del papper angående vägbygget. Och så är det uträttningar för skolstyrelsen, fattigvården och pensionsnämnden, ty Berg och Johansson äro betrodda män i det kommunala och bankkamrater både med godsherrn och prosten, fastän de själva bara är vanliga arbetare. Tiden är sådan.

(Forts. å sid. 16.)

Man skulle bada på torsdagarna och helst vid fullmåne. Men den unge isländaren badade varje dag under Islands korta sommar — och blev frisk.

Reykjavik, Rökvikin tidigare kallad på grund av ångmolnen från de varma källorna, mötte oss med strålände sol och sommarvärme. Den bild som man gärna vill göra sig av den sagoomspunna ön Islands huvudstad som ett dimmornas och de vilda stormarnas hemvist passade inte riktigt in i sammanhanget.

Vi kom med tomtunor och bleckemballage från Norge och Danmark till fiskindustrien i Reykjavik. "Hela stan" — kanske väl mycket tilltaget, men i alla fall en stor procent av befolkningen — var på benen när vi förtöjde i Västhamnen. Smickrande nog hade många av Reykjaviks unga skönheter infunnit sig. För vår skull, trodde vi i vår manliga självöverskattning, men vi blev brutalt väckta ur våra drömmar. Förklaringen på de unga, modärnt klädda och väl, ibland nästan för starkt målade damernas närvaro var enkel och hade inte det ringaste med vår maskulina dragningskraft att skaffa. De flesta av flickorna var sysselsatta i konserveringsindustrien och hade nu gått arbetslösa på grund av brist på emballage. Så det var egentligen vår last och inte oss själva som uppvaktningen gällde.

Reykjavik som stad, islänningarna som människor, natur, kultur och politik och historia ha så många andra förnämligare pennor än min beskrivit så jag avstår från att ens försöka. Vad som kom att djupast intressera mig var den gamle isländaren som gav oss den en smula svalkande upplysningen om det verkliga motivet till den kvinnliga uppvaktningen på kajen. Han var en prakttyp, gubben. Lång och stor, med en stark kropp och med en väldig isgrå man fladdrande i vinden. Det väderbitna ansiktet strålade av hälsa. Han tillhörde hamnservicen i Västhamnen och hade göra med de flesta inkommande och utgående utländska fartyg. Sittande på en järnpollare på kajen berättade han sävligt och eftertänksamt om sitt liv. Hur han som femtonåring gick till sjöss, hur han slitit som sillfiskare på fiskebankarna, hur han tjänade pengar och förlorade pengar, och

Isländaren som badade varmbad

Av
Martin Holmgren

till sist, hur den ohyggliga sjukdomen grep honom, den urstarke mannen, den sjukdom som vi alla känna under beteckningen tbc.

Ett klimat som Islands, med dimma, regn och storm i nio månader av årets tolv var just inte ägnat att förbättra den förr så urstarke isländarens hälsotillstånd. Visst fanns det sanatorier, men de voro hart när oåtkomliga för fattigt folk på den tiden. Den sjuke isländaren var nog dömd att dö ung.

—//—

Överksamheten vände hans håg till läsning. Inte studier precis, men han kom att få tag i några isländska skildringar av de geysers och heta källor som funnos på ön. Bland annat nämndes några källor strax öster om Reykjavik. I boken omtalades deras underbara förmåga att bota allehanda sjukdomar. Man skulle bada i det heta vattnet, så varmt som möjligt. Men man skulle enligt de gamla skildringarna iakttaga vissa föreskrifter. Så skulle badet verka bättre. Torsdagar var de rätta baddagarna. En torsdag vid fullmåne kunde badet göra underverk, bota lamhet, blindhet och stamning samt till kvinnor återge förlorad fruktsamhet. Vattnet var "starkt", påpekade författaren, så starkt att om man uppfyllde alla fordringar för badets rätta begående så kunde man rent av bli förnygrad.

—//—

Nå, förnyringen fikade inte den unga isländaren efter, men sin förlorade hälsa önskade han sig åter. Den sommaren byggde han sig ett skjul av bräder och korrugerad plåt vid de varma källorna. Som det vimlade av turister vid platsen kunde han inte bada direkt i källan, utan skaffade sig ett stort träkar, dit han ledde det sextio grader varma vattnet med en rörledning. Karet stod inne i skjulet. Och där badade den unge islänningen varje dag i veckan. Torsdagarna höll han inte så särskilt på. Och inte på fullmåne heller.

"Jag blev matt", säger han när han berättar om sina varmbad, "men behagligt matt. Somnade genast efter badet och vaknade efter två, tre timmar med en glupande aptit. Jag minskade nog i vikt först, men så hörjade jag öka. Jag kände mig bättre till sinnes efter bara en månads badning. Mina anhöriga skakade välvist på sina huvuden och menade att han fick väl hållas, tosingen, till nästa vår var han nog borta i alla fall.

(Forts. å sid. 16.)

Sociala Brevlådan

Tidskriften
Status
Stockholm.

Under ovanstående rubrik införs råd i sociala spörsmål av mera allmänt intresse. Denna rådgivning är för Riksförbundet ingalunda ny — vi ha sedan ett par år tillbaka brevlades utövat en omfattande rådgivning åt lungsjuka i fattigvårds-pensions-riksförsäkrings o. d. frågor. Då många av de problem, som sålunda underställts vår prövning varit av den art, att de kan tänkas intressera även andra lungsjuka, ha vi beslutat öppna denna avdelning i Status. Hit få alltså insändas frågor betr. fattigvårdsärenden, folk- och invaliditetspension, riks försäkring, yrkesutbildning, familjebidrag m. m. Svaren lämnas utan avgift men vi förbehålla oss rätt att avgöra, om frågorna äro av den natur, att de böra besvaras i tidningen. Medicinska frågor besvaras ej. Frågorna skola vara försedda med avsändarens namn och adress samt märkta med signatur (avsändarens namn utsättes givetvis ej i tidningen) samt vara märkta "Sociala brevlådan", Tidskriften Status, Kocksgatan 15, Stockholm.

Rådgivningen från De Lungsjukas Riksförbunds expedition fortsattes givetvis som förut och dit hänvisas de klienter, som av någon orsak ej önska få sina frågor of- fentliggjorda i Status.

Sign. X, som 1927 insjuknade i lungtbc. har inte mindre än 7 ggr. vistats på sanatorium och har efter varje utskrivning på grund av ekonomiska svårigheter nödgats åtaga sig hårt arbete, vilket lika många gånger lett till återfall i sjukdomen. Nu fullt arbetsförmögen. Har hustru och två minderåriga barn. Var till år 1939 bosatt i G. kommun, som alltid visat familjen förståelse och välvilja, men flyttade sistnämnda år till Ö. kommun, där han begärt fattigvårdsunderstöd. X. åtnjuter folkpension. Hustrun är mycket klen, lider av blodbrist och äggvita, och kan utöver hemarbetet ej bidra till familjens försörjning. Hon är på grund av sin sjukdom i behov av dietisk och stärkande kost, vilket av brist på medel ej kan anskaffas. Ö. kommun lämnar understöd 30 kr. i månaden till de två barnen medan mannen vårdas på sanatorium. X. frågar nu:

1) Kan min hustru genom läkarintyg om arbetsförmåga erhålla varaktigt understöd eller folkpension? Hon har tidigare sökt läkare för att erhålla sådant intyg och fick då sjukintyg för 14 dagar, för vilken tid kommunen beviljade 20 kr. i understöd. Av dessa pengar åtgick till läkararvode 10 kr., till medicin 5 kr. och till resa 3.70 kr. Återstod 1.30 kr.

2) Ö. kommun vill nu att jag skall flytta tillbaka till min hemortskommun G. Kan Ö. kommun tvinga mig härtill? (Har byggt mig en stuga i Ö.)

Svar: 1) Såsom medellös torde Eder hustru av vederbörande provinsialläkare gratis kunna få intyg på att hon på grund av sjukdom är oförmögen till arbete. Ett sjukintyg för 14 dagar torde ej vara av något större värde. Om Eder hustru är varaktigt oförmögen till arbete eller behöver en längre tids vila, bör hon kunna få intyg på detta, och inför ett sådant intyg torde kommunen vara skyldig att minst fördubbla det understöd, som nu utgår. Vill eller kan läkaren emellertid ej skriva ett sådant intyg, torde ingenting vara att göra åt saken.

Tuberkulosbekämpare

IV

Överläkare Bo Carstensen, Centralsanatoriet, Sandträsk, ledare för ett av Sveriges största sanatorier i Sveriges tuberkulosrikastrakt. Energisk och aktiv bekämpare ej blott av tuberkulosen utan även andra lungsjukdomar, framförallt den otrevliga form av "lappsjuka", som går under namn av lungechinococce och som förorsakas av blåsmask hos hundar.

(Teckning för Status av Ernst Åkerblad.)

2) Enligt par. 57 fattigvårdslagen kan Eder familj på hemkommunens (G.) begäran återsändas dit. Sådan hemsändning kan dock ej ske, om vederbörande därav kan lida men till sin hälsa, om utsikterna till självförsörjning därigenom skulle väsentligt minskas o. s. v. För den händelse Ni protesterar mot en sådan hemsändning, skall ärendet underställas länsstyrelsens prövning, och länsstyrelsen har att besluta i saken. Observera alltså, att det är G. kommun, icke Ö., som har rätt att begära Eder och familjens återflyttning.

Sign. "En, som vill vinna klarhet", skriver:

Såg i Eder ärade tidning Status, nr 8, 1941 i sociala brevlådan frågan nr 2. Denna fråga är i mitt fall analog med den skillnaden, att när jag utskrevs från sanatoriet den 17/3 detta år indrogs det statliga familjebidraget under motivering, att det efter denna tid betraktades som livränta.

Då det av svaret framgår att livränta fastställes för en tid av tre år, tycker jag det är lite märkvärdigt att jag då för att erhålla denna ersättning måste låta undersöka mig av läkare för införskaffande av intyg, när 6 månader förflutit eller den kortare tid anstalten fordrar.

Har vidare vänt mig till familjebidragsnämnden och uppvisat tidningen, där frågan förekom. Där påstod man, att svaret på frågan var felaktigt och upplyste mig om, att därest jag åtnjutit sjukpenning och icke livränta till den 1/7 d. å. så hade

jag i fortsättningen fått uppbära det statliga familjebidraget, då efter denna tid en ny lag trätt i kraft.

Nu frågas om det finns någon möjlighet för mig att kunna erhålla det statliga familjebidraget under tiden som jag är sjukskriven i hemmet.

Svar: För att erhålla det statliga familjebidraget under den tid, Ni är sjukskriven i hemmet och erhåller livränta måste Eder arbetsförmåga vara nedsatt med minst 50 proc. Vid tillerkännandet av statligt familjebidrag i sådana fall som detta tillämpas behovsprincipen enligt nya lagen, som trädde i kraft den 1 juli 1941.

Livränta kan bestämmas för en tid av högst tre år men också kortare tid. Det är väl av denna orsak Ni måste förete nytt läkareintyg var sjätte månad.

Sign. S. G. — som är bosatt i landsorten — vill veta förutsättningarna för erhållande av kommunalt pensionstillskott.

Svar: Möjligheterna för erhållande av pensionstillskott äro i första hand beroende av, huruvida Eder hemkommun anslagit medel för detta ändamål. Det är nämligen inte alla städer och kommuner, som bevilja sådana anslag. Ni bör alltså i första hand vända Eder till vederbörande i Eder hemort och efterhöra, huruvida pensionstilllägg över huvudtaget kan erhållas där. Skulle så vara förhållandet gäller som allmän regel att folkpensionär för att kunna beviljas pensionstillskott skall vara mantalsskriven och ha hemortsrätt i den kommun, där pensionstillskottet sökes.

I Stockholm har pensionstillskott utbetalats sedan 1920 och där gäller den bestämmelsen att om sökanden, (som skall vara känd för god vandel) är gift, båda makarna skola åtnjuta folkpension.

Isländaren som badade...

(Forts. från sid. 14.)

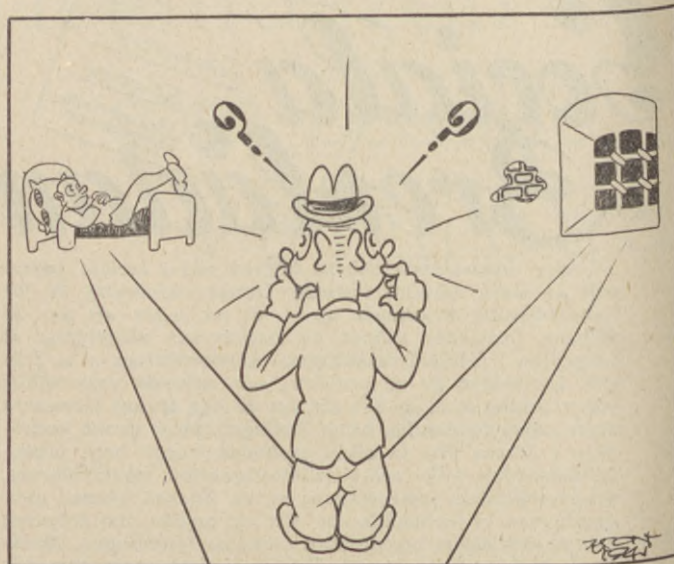
Uppriktigt sagt trodde jag själv detsamma. Men, inte för jag vet hur det gick till, jag blev starkare och starkare, och den vintern arbetade jag i en konserverfabrik utanför Reykjavik. Sparde pengar och låg hela påföljande sommar och badade, åt och hade det gott. En professor från Köpenhamn som var i Reykjavik för att studera just de varma källorna hörde talas om min "hälsobadning" och besökte mig flera gånger. Han tillskrev min återvändande hälsa den orsaken att den heta källans vatten var starkt radioaktivt, men tillade att ett sunt liv med riklig och närande mat samt vila och motion kan göra underverk."

Han log med sitt vädebitna ansikte. Hade den mannen varit dödsdömd av läkare? Man ville knappt tro det. Sjuttio skulle han fylla snart.

—//—

Ja, det var berättelsen om isländaren som badade sig frisk i de radioaktiva källorna på sin egendomliga ö. Vad är sanning, sporde som bekant på sin tid redan Pilatus. Men en sak är säker. Den unge isländaren ägde en obändig kärlek till livet och en oerhörd vilja att kunna, om uttrycket tillåtes. Och kanhända är underverket inte så mycket underverk när man vet vad en stark vilja kan åstadkomma.

"SOCIALVÅRD" 1941

Folkpensionären eller understödstagaren har enligt lag rätt att utöver folkpensionen eller understödet förbättra den magra kosten genom en inkomst av högst 100 kr. om året. (Socialvårdskommittén har nyligen föreslagit att beloppet skall höjas till den svindlande summan av 200 kr.!) Överstiger den egna inkomsten detta belopp avdrages från understödet en summa, som motsvarar 7/10 av "den olagliga inkomsten" — med andra ord: vederbörande pensionär förmenas att genom eget arbete eller initiativ förbättra sin levnadsstandard med mer än 100 kr. Skulle han "i smyg" råka tjäna en slant extra riskerar han Långholmen.

Den arbetsförmögne och medellöse lungsjuke står alltså inför valet: Antingen som "laglydig" understödstagare leva på svältgränsen eller genom eget arbete förbättra sin levnadsstandard — och riskera fängelse!

Detta kallas socialvård och är stimulerande för den s. k. "understödstagarandan."

Vid en järnvägsstation

(Forts från sid. 13.)

Men de ha ett annat viktigt ärende. Deras fackförbund har kallat dem till en avtalskonferens. Där är så konstiga tider nu. Det är kristid allt värre och värre för den fattige och tungt arbetande. Förr bestämde herrarna själva över arbetshjonens väl och ve. Det är inte så nu.

Berg och Johansson skola föra sina kamraters talan vid rådslaget. Det uppdraget ligger i säkra händer.

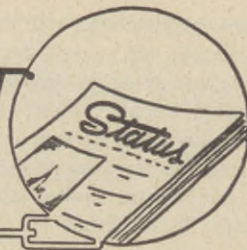
*

Mitt tåg kommer, och nu går jag hem till min stuga. De här morgontimmarna ha givit mig mera än vad hekatomber av böcker kunnat ge. Jag har sett på min bygd med andra ögon än förr. Jag har fått en aning om hur det ser ut i det fredliga landet, där man rustar sig för att bevara sin fred, arbetar hårt — arbetar och samarbetar.

Thomas.

PATIENTERNAS SPALT

Från Salebodafrenten

Att vi är i kräftans tecken är tydligt, i varenda tidning läses annonser om härliga, nykokta kräftor. Här på sanatoriet märkte vid det ännu tydligare när Nöjeskommittén en eftermiddag lät affischera och basunera ut att en alla tiders kräfthippa skulle komma att anordnas i gamla paviljongens matsal. Alla ställde vi oss litet skeptiska, inte går det väl att ordna kräftkalas på ett sjukhus? Men succén var redan från början given. I och med att man kom innanför matsalsdörrarna och fick skåda den stilfulla illumineringen och de sviktande borden, frågade man sig: är detta möjligt? Jo, det var möjligt.

Framför varje kuvert låg placeringskort, och de var ordnade så, att vi kom att sitta varannan dam och varannan herre.

Knuttes kapell smällde nu i med en sprittande marsch, och vi började systematiskt anfalla smörgåsbordet, som ståtade med många läckra anrättningar, bl. a. svampomelett, till vilken patienterna själva plockat svampen. Den var verkligen läcker, det måste erkännas. Så satte vi igång med kräftorna, de små rara, härliga djuren (när de är kokta förstås). Ojoj, vilket petgöra, för att få en bit innanmäte som varade c:a 2 sekunder i munnen!

Musiken fortsatte under hela tiden, och alltemellanåt underhöll oss sanatoriets äldste, 75-årige gossen Norén, som sjöng och berättade historier. Ja, han var verkligen rolig. Pigg och rask är han som en tjuoåring.

Plötsligt gjorde Dr. Prag från Karlskrona entré med ett stort stränginstrument i famnen. Efter supén blev det en väldig diskussion om vad det var för ett instrument, en del menade att det var en luta, andra sade att det var en gitarr, och en var t. o. m. bergsäker på att det var en hawaji-dito. Alltnog Dr. Prag sjöng och spelade visor och att de blevo uppskattade hördes på applåderna.

En flicka gick nu fram och viskade något i doktors öra. Denne log med hela ansiktet och nickade. Doktorn slog an några ackord på sitt instrument och flickan började sjunga en visa från vårt eget sanat, om kända personer och kända händelser. Allt kändes igen, och det var många pikar som säkert träffade rätt, det hördes på skrattsalvorna som då och då bröt ut. Applåderna ville aldrig ta slut då hon slutat sin visa. A.-B. Skoog och Birger, som gjort visan, förtjänar särskilt hedersnämmande.

Flickorna i serveringen ilade nu kring mellan borden och satte fram kaffekoppar, medan vi var ute och luftade på oss ett slag.

När vi kom in igen var det färdigdukat, och vi var inte sena att hugga in på kaffet (?) med dopp. Nöjeskommitténs ordförande äskade nu ljud och meddelade att det fyrverkeri, som de tänkt avbränna kvällen till ära måste uppskjutas till lördagskvällen, emedan det regnade. Och så bröt vi upp, glada och belåtna till kropp och själ, kanske mest i fråga om kroppen, så mycken god mat trodde jag inte existerade.

Lördagsaftonen kom med strålände väder och fyrverkeriet kunde börja. Det hela begynte med ett s. k. kanonskott, som tycktes rulla milsvi över sjön och skogen. Sedan började ra-

keterna stiga till väders. Ett starkt väsende, en kraftig ljusstrimma efter raketerna, så exploderade den och utvecklade en mångfald olikfärgade stjärnor och gnistor. Många beundrande utrop hördes från publiken. Så avlöste de olika numren varandra, och under de bengaliska eldarnas sken brann avslutningsskottet av.

Nöjeskommittén är värd många ton beröm för sitt arbete med festligheterna, de kom oss faktiskt att glömma både tid och rum, glömma att vi var sjuka och isolerade, och kom vårt humör att stiga åtskilliga grader, en sak som inte nog kan värderas när det gäller oss lungsjuka!

G. Strandlida.

Kolmårds-glimtar

September månad har i stort sett visat sig något angenämare till väderleken än augusti. De av systrar och personal som hade augustisemester hade det minsann inte för trevligt. Vi med ett halvt-års-'semester' bekymra oss ju inte i så hög grad om det där, fast den höga, klara luften onekligen är trevligare att i djupa andetag inandas än den regniga, disiga. Denna senare skall ju i stället innehålla emser, som är så nyttigt, så.

Med den tilltagande hösten har även intiativet och fliten visat ökande tendens. För första gången på åratall skall här bildas studiecirkel i diverse ämnen: svenska, matematik, bokföring m. m. Initiativet har utgått från en viss mag-ister, som inte kan hålla sig ifrån sin bildningsspridande verksamhet. Intresset visade sig överträffa alla förväntningar, ity att 100 deltagare till en början anmälde sig. Eftersom på ett sanatorium allt skall vara rent, ljus och luftigt, befanns den svarta tuschen vara en olämplig detalj i studiearbetet, och därför slopades kursen i textning, som på de första anteckningslistorna samlat det största deltagarantalet. En "6-tur" i veckan anslogs pr patient, vadan deltagande i flera än en kurs blir omöjlig och som följd därav sanatoriekuren icke alltför mycket åsidosattes för studiearbete. Det hela är en välkommen nyhet för många bildningstörstande, som själva icke haft råd eller energi nog att på egen hand sätta igång. Vi rekommendera de sanatorier, som ännu icke ha några studiecirkel, att följa exemplet. Den ekonomiska frågan har delvis ordnats genom tillmötesgående av korrespondensinstitutet och genom förmedling av De lungsjukas riksförbund.

På nöjesfronten händer saker titt och tätt. Efter kvälls promenadernas indragande den 1:a började man bli biosugen, och det dröjde inte heller långt förrän Östgötabios gengasbil stod parkerad utanför entrén. Tyvärr äro filmernas kvalitet i underkant. Att framhålla de svenska filmernas fördel i att man förstår språket går inte heller, ty även ljudkvaliteten är i underkant (mest beroende på olämpliga akustiska förhållanden i matsalen-biosalongen). Vi ha också haft besök av en kabaret med det högst kuriösa namnet "Här va're skoje". I denna förtjuste oss trollkonstnär, Arkie Galenzie, med att äta rena elden och rakblad med, som fotografen skulle ha sagt, härfin skärpa. Kan sådant vara gott, frågar man sig. Han behärskade även-

som borttrollning och framtrollning av tior, näsdukar och litet av varje och var på det hela taget en trevlig bekantskap. Norrköpings 15-årige dragspelsmästare medverkade också och blev mäktiga populär. Han var inte dum, grabben! Dessutom kunde han ha uppträtt som spåman för händelserna ett par månader fram i tiden. Han tittade nämligen i november (hi! hi!).

Så återstår endast att sända en hjärtlig hälsning till kamerater landet runt!

Klöverknekt.

Från Söderby

Vi ha nu lagt den härliga sommaren bakom oss med tropisk värme och stridig hetta på golf- och krocketplaner i turneringars tecken, men nog samtidigt konstaterat, att den alltid korta sommaren i år flytt osedvanligt fort. Det är med en blandad känsla av vemod och saknad som vi nu gå höst och vinter tillmötes, särskilt i mörka och dystra tider som dessa. — Tänk på den roliga sommarfesten i Hästhagen efter avslutad tävling i krocketplanens rök och damm!

I och med att hösten är inne, är också golfturneringen i full gång med växlande lycka. Kampvilja och humör är som vanligt det bästa och en och annan har inflytande hos Fru Fortuna, den individuella skickligheten ej att förglömma. . . Ohejdad fortgår naturligtvis ej tävlingen. Hotfullt seglar moln efter moln upp vid horisonten och skyfallen demolera de i verkligt gott skick varande banorna.

Sign. själv har gjort en tämligen klen insats, men beror det väl närmast på träningslättja eller bristande bollsinn. Då åtskilliga redan nått så pass gott resultat som 141 slag på sina tre omgångar, och det bästa resultatet dessutom lyder på 135 slag, kunna vi övriga nog lika gärna lägga klubban på hyllan, där den bättre kan pryda sin plats. (De för tävlingsändamålet nyinköpta klubborna äro faktiskt riktiga prydnadsföremål). Bollarna slås i alla fall med vad spelaren tror vara precision och under den fasta förhoppningen att bli prisvinnare.

Vår golfbana ligger på en rätt hög nivå — högre än sanatet är beläget — och luften är däruppe bästa tänkbara. Omkring växer förkrympt tallskog och mellan stammarna flammor ljungen i fagraste blomning. Lingonen mogna och skogen är fylld av höstliga dofter jämte spelarnas ivriga rop eller glädjetjut vid eventuella "spikar". Matcherna fortskrida i febril brädska och en förhoppningsfull skara bildar fortfarande majoritet. Varför tävlingen måste forceras en smula, beror på, att vi äro en aning försenade med höstens tävlingar. Orsaken kan vara, dels att hrr kommittéerade förefalla besitta större säkerhet och intresse med klubban på planen, än klubban vid bordet där det skall diskuteras och kommas överens. Dels kanske man inte får glömma vad regnet spelat för roll i detta sammanhang.

Men förutom nyssnämnda kommitté, ha vi naturligtvis en samling utvalda, underhållningen till fromma, som av någon anledning går under benämningen nöjeskommittén. De ha i alla fall lyckats åstadkomma en cabaré, som för någon tid sedan gick av stapeln. Den gjorde väl i någon mån ett angenämare avbrott i enformigheten, även om tillvaron här på det stora hela förflyter ganska sorglöst. Emellertid bestod den själsliga underhållningen bl. a. av musik av Söderby Symfoniorkester. Musiken tonade ut i vad man plägar kalla harmonisk samklang och pricken över i-et var onekligen J. Månssons refrängsång. Vidare märktes imitationer, utförda av G. Sandström, som även knep massor med applåder. Som konferencier för tillställningen fungerade hr Skeppström med osviklig säkerhet. Slutligen hörde vi oförberedda talares klubb, vilkas tal över skilda ämnen, (på grund av den begränsade tiden) utmynnade

i obeskrivliga vitsdialoger och tokigheter. Söderby symfoniorkester slutade så det rätt lyckade programmet med en smäktande tango, vilken väl i någon mån lindrade smärtorna efter de våldsamma skratten.

Så går dagen i ett raskt tempo, som en aldrig klickande maskin. Förutom tävlingar och en och annan cabaré, är vår dag endast fylld av plikter mot oss själva. Till sist ta vi oss en promenad innan sängen uttryckligt kallar oss till vila. Utmed stora promenaden stå tallstammarna mörka av väta, och det sipprar utmed träden av små, små rännilar. I trädens barr hänga tusentals vattendroppar, vilka glittra som mångtusende smaragder och diamanter i kvällsolens sista strålar. Och när höstmörkret smyger sig omkring Söderby vita jättekompex och himlen liknar mörkblå sammet, förkunnar så småningom jämna andetag salarna runt, att patienterna äro hos Nirvana. En natts sömn ge oss på nytt krafter att möta morgondagen, och vi anse oss hart när oslagbara, inte blott när det gäller tävlan i grötfaten, utan även på golf- och krocketplaner, och särskilt när andra säga, det-finns-inga-planer! En dag har gått tillända här på Söderby, en dag närmare målet, dagen då vi åter skola känna oss starka att taga upp den allt mer hårdnande kampen för tillvaron.

Hälsningar

Gujano

Hässleby-krönika

Sedan Hässleby sist lät höra av sig i dessa spalter har en vår och en sommar hunnit att förflyta, och hösten är redan här. Sommaren blev här som på andra håll kort men desto mera intensiv, och dess ljuvlighet och värme insöps i fulla drag, vare sig det nu skedde på hallarna och under skuggiga tallar och björkar, eller, för de mindre lyckligt lottades del, i sängen. Klädseln var i båda fallen den lättast möjliga — en bjärt kontrast till de klädbylten som lockades fram av de sista augustidagarnas köld och rusk. Och nu är "fällperioden" åter inne — lång och mörk skall den räcka tills nästa vår randas. Det är skönt att veta, att den kommer en gång, hur dystert det än ser ut för tillfället.

Några mera sensationella nyheter äro ej att förtälja. Som vanligt anordnades under eftersommaren en krocketturnering. I single hemförde Svep Landström segern med herrar Lindh och Aman som respektive tvåa och trea. I dubbel togo Höög och Nordström hem segern mot paret Ahlvin—Aman. Trea blevo Erik och Gunnar Karlsson. Prisutdelningen ägde rum vid en enklare kaffefest, som på samma gång fick utgöra ersättning för den på grund av tidsläget och HPU:s tämligen skrala kassa inställda kräfthippan. Förutom presentkort utdelades några hederspris, bl. a. en bättre röd flagga till hr Nordström. Det är ej bekant huruvida hr H. ämnar söka in vid järnvägen på grund av det inträffade. Så snart prisutdelningen var klar försvann hr Landström härifrån tillsammans med sin nyförvärvade kratta. (Tro nu inte bäste läsare, att "kratta" på grund av reds. dekret för någon tid sedan är någon sorts täckord för klöver! Ingalunda. Det var nämligen hederspriset, en kratta av lagom storlek för trädgårdsmästare, nyss kommen från sanat, som han medförde hem.) Däremot medtog en viss major (tambur-) A. vid avresan sin kratta, nej förlåt, jag menar naturligtvis klöver.

För att tala om mera allvarliga saker så har det beslutats, att HPU:s stadgar skola revideras. Tre vise och erfarne män med herr lagvrängar aspiranten Ch. Zetterberg i spetsen ha fått sig denna viktiga fråga anförtrodd. Ännu har ej något meddelande ingått, när förslaget kan väntas vara klart att föreläggas lagrådet.

Hemslöjd OCH handarbete

Skärp, Slipsar, Scarves.

På ovanstående bild ha vi plockat samman en hel del olika nyttosaker, alla utförda av garnrester + en bit bomullstyll.

Arbetsmetoden är den enklast tänkbara: man trär upp och ner i tyllhålen med en rätt grov stoppnål, precis som när man stoppar strumpor.

Tyllen, som användes för detta slags arbete, bör vara grov något beigefärgad gardintyll och den förekommer i handeln på 2,5 meters bredd. Man måste emellertid se till att man trär in trådarna på längden av tyllen och som en slips eller en scarf bör vara ungefär 1 m. lång, måste sålunda 1 m. tyll inköpas. Den tyllmängd, som då erhålles, räcker dock till oändligt många arbeten.

Låt oss alltså göra en slips till en början. Klipp en 5 cm. bred tyllremsa alldeles trådrak och välj ut ett par vackra färger bland edra garnrester. Det kan vara

Studiearbetet, särskilt det pr korrespondens, har på sistone tagit en hittills osedd omfattning, och Hermods- och NKI-breven ha blivit en vanlig syn vid postutdelningen. Allt flera finner man strax efter denna i färd med det spännande arbetet att konstatera hur mycket rätt de rättade lösningarna innehålla denna gång. Och så full fart med nästa brev! Studiecirkelarna på lysa däremot med sin frånvaro trots den goda tillgången på initiativrika och kvalificerade personer, lämpliga som studieledare. En viss sign. Hft. kan trots vissa förutsättningar tyvärr inte ställa sig till förfogande på grund av en halsdefekt, välkänd härstädes, men vad hava övriga herrar studiosi att andraga? Kunskap förpliktar.

Hässleby's biograffråga har nu tagit ett (stort?) steg framåt, i det att styrelsen beslutat utredning om installerandet av filmapparat inom sanatoriet. Hittills ha vi ungefär var fjortonde dag haft eftermiddagsföreläsningar på Mariannelunds biograf, men dessa ha ju endast uppegångarna kunnat bevista. Dessutom är lokalen föga angenäm med sina stenhårda bänkar och

Patienternas Förening

Telefon:
23 40 10

Postgiro:
3721

Alla handarbetsgarner erhållas fördelaktigt från Otto Elmgrens A.-B. Särskilda fördelar äro: firmans enorma sortering av alla slags garner samt lägsta möjliga priser.

Otto Elmgrens AB.

L:a Nygatan 19

STOCKHOLM

ullgarn eller grovt bomullsgarn vilket som helst. Mät så till en garnända, som är 15 cm. längre än tyllremsan och trä den på en grov stoppnål. Från mitten på tyllremsan (se bilden) börjas så trädningen, varvid man bör se till att tyllen ej drages ihop av det iträdda garnet, utan tvärtom ligger mjukt och löst i hålen. Fyll så hela remsan i mönster som ni själv tycker tills 4 rader tomma tyllhål återstå på varje sida. Vik in två av dessa och trä igenom den dubbla tyllen. Kanten blir härav stadig och stark. I kortändarna fäster man varje tråd genom att trä tillbaka en bit. Stålräderna i tyllen bilda en naturlig uddig avslutning. Man kan göra slipsen något smalare på den del som skall vara om halsen, om man vill. Denna slips blir oerhört slitstark och praktisk, användbar för såväl dam som herre och rolig att utföra.

De övriga arbetena utföras på samma sätt. Skärpet bör fodras med gas för att bli styvt. Det lilla bokmärket, som även finns på bilden är trätt med färgad bast istället för garn. Billiga och originella knappar till jumper eller klänning kan man också göra genom att klä över en trästomme på detta sätt.

Om tyllen är svår att anskaffa eller ni ej vill inköpa så mycket som en hel meter, rekvirera då en remsa till t. ex. en slips från Status expedition, Kocksgatan 15, Stockholm, den kostar endast 35 öre inklusive porto.
Carin Kernell-Karkoff.

form à la lada. Nu hoppas vi bara, att anläggningen blir klar så snart som möjligt, och att den får sin plats i matsalen resp. dagrummet (här får man läsa enligt önskan).

Fortfarande tyckas en del individer av manligt och kvinnligt kön gå ut och promenera tillsammans. Då emellertid sign. absolut ej vill uppmuntra dessa utflykter, skola vidare kommentarer utebli. Dock måste man med sorg konstatera, att den glade ynglingen Ab—m, som länge tycktes immun, nu synes ha mött sitt öde. Synd bara, att han skall ha en så framstående rival!

Kamraterna landet runt hälsas.

Hft.

Lötrapsodi

Eftersommarens stora intresse bland patienterna på Löt var golf- och krocketturneringarna. Invigningen förrättades med pomp och ståt. Med svenska flaggan i teten och under högtalarmusik marscherade deltagarna in på golfbanan, och i ett tal förklarade vår affärsföreståndare, Gustaf Johansson, tävling-

arna öppnade. Samtidigt gav han en stor del spelare smeknamn, som senare hördes i hejklackens uppmuntrande ramsor.

Bland de främsta var kampen om poängen många gånger hård, och då Bengt och "Snippen" började herrarnas finalomgång i golf koncentrerades publikens intresse på de två vita bollarnas gång över banorna, och man räknade och höll tummarna för sin favorit. Bengts klöver höll för säkerhets skull bägge tummarna, och det var naturligtvis därför Bengt avgick med segern i sin klass. Damernas final blev däremot inte så spännande. "Sofi", som spelat elegant hela tiden, ledde för stort för att Ulla skulle kunna hota.

Krock herrar, single räknade stort deltagarantal och det dröjde innan segraren skönjdes. Sedan "Jonne" i föl blev jumbo, har han varit bland de flitigaste på planen, och det var en populär seger han tog hem. I damernas var Ulla fullständigt suverän. Hon stod som segrarinna utan ett enda nederlag.

I "fyrmannen" blev det som vanligt ett räknande och rävanande, och ett och annat gruff om regeltolkningen uppstod också, men det ser ut att höra till grenen.

Södermanlands regementes musikkår brukar på eftersommaren resa ut från Strängnäs och hålla en konsert och i samband med den förrättas prisutdelning för årets tävlingar. Musikdirektör Fritzell har under 20-tal år upprätthållit denna tradition. Överläkaren, dr Carl Löwenhjem, hoppades i välkomstorden till efterträdaren, musikdirektör Berg, att denna tradition skulle äga bestånd, och direktören försäkrade att Sörmlänningarna inte skulle svika.

Sedan musikkåren spelat och kaffe druckits talade patientföreningens ordförande, fil. dr Torsten Allgulin, för pristagarna och frambar patienternas tack till kåren och sanatoriets ledning. Doktorinnan Löwenhjem förrättade prisutdelningen, och tack vare givmilda affärsföretagare och privatpersoner hade nöjeskommittén lyckats få så stor prissamling att ingen deltagare behövde bli utan pris. Första pristagarna heta: Golf, damer: Birgit "Sofi" Andersson. Golf, herrar: Bengt Andersson. Krocket single, damer: Ulla Eriksson. Krocket single, herrar: "Jonne" Johansson. Krocket dubbel, damer: Ulla Eriksson och Margit Karlsson. Krocket dubbel, herrar: "Jonne" Johansson och Erik Blom.

En nyhet för Löt var den svamputställning köksföreståndarinnan, fröken Eivor Persson, arrangerat. Det var ett 40-tal svampsorter patienterna kunde beskåda och lära sig känna igen. Det förefanns också ett visst intresse för svamplockning, och då markerna omkring särskilt i år voro rika på dessa läckerheter behövde ingen återkomma tomhänt från promenaderna.

Sommarsäsongen är avslutad och höstsäsongen inleddes med filmen "Stora famnen". T.

Hälsning från Uppl-Väsby

Nu har sommaren svunnit hän, men än hoppas vi på några vackra dagar innan hösten på allvar kommer. I dag strålar solen ner från en nästan molnfri himmel och det är skönt att krypa ner i filtarna på hallen och njuta av att slippa andas in den raa luft, som en längre tid varit rådande.

Biosäsongen har kommit i gång sedan en månad tillbaka och det är ju en ljuspunkt i vår ganska enförmiga tillvaro.

Någon fest eller utflykt, som vi annars om åren haft, kan ej berättas om, på grund av att någon sådan i år ej ägt rum. Nästa år hoppas vi få komma med resultat från golfbanan, som är under byggnad. För övrigt går dagarna här sin gilla gång, den ena lik den andra.

Det hände en dag, att vi till middag fick fläskkotletter (mums!) Vi blevo tillsagda att det var beräknat en pr man, men nu blev

det så, på grund av felräkning eller någons uteblivande, vilket-dera är okänt, att det blev en kotlett över. Denna kastade vi lite var längtansfulla blickar på, men till alla kunde den ej räcka, tråkigt nog, varför det blev beslutat att lottdragning skulle äga rum. Lotten föll på de yngsta i laget, "Bassen" och "Klotis", vilka med förtjusning delade den läckra kotletten i två lika stora delar. Och så var det ransoneringsproblemet ur världen.

Ja, så var det slut för denna gång från sanatoriet vid Uppl-Väsby.

Hälsningar från oss alla, till Er alla!

B

Förbundsarbetet

(Forts. från sid. 11.)

fattigvården omfattar denna f. n. 1,845 platser på ålderdomshem och 2,065 på försörjningshem, vartill inom kort tillkommer 270 platser på det nya vårdhemmet på Sabbatsberg. Ifråga om den öppna fattigvården utövas denna i form av understöd, dels i konstanter, dels in natura. Tal. meddelade i detta sammanhang att fattigvården i Stockholm står inför en omorganisation.

Då en ansökan om understöd inkommer till fattigvårdsstyrelsen är denna enligt lag skyldig att företaga en undersökning av den sökandes hjälpbehov. Vid utmätande av understöd har man sedan vissa av staden fastställda normer att gå efter, bl. a. upprättar stadens statistiska kontor varje månad en särskild levnadkostnadsindex för stadens understödstagare. Denna index har i sommar sjunkit något, jämfört med i vår, beroende på nedgång i priserna på grönsaker och fisk.

Då det gäller de lungsjuka har vid fastställande av understöd särskild hänsyn tagits till det merbehov dessa på grund av sin sjukdom måste anses ha. Medan sålunda normalunderstödet sedan hyresbidrag utgått här i Stockholm varit 30 kr. i månaden ha de lungsjuka tillerkänts 40 kr., vilket belopp under krisen höjts till 45 kr. Det har f. ö. förekommit, att lungsjuka med stöd av läkarintyg erhållit upp till 60 à 70 kr. i kostunderstöd. Då det gällt fastställande av de lungsjukas understödsbehov har samarbete etablerats med Tuberkulosbyrån.

Beträffande de lungsjukas bostäder har Fattigvårdsnämndens understödsdelegerade företagit en undersökning av dessa och därvid funnit, att ca 20 proc. voro olämpliga för sitt ändamål. Man har dock inte sett sig ha någon möjlighet att göra något åt denna sak.

Betr. kostnaderna för fattigvården i Stockholm, uppgingo dessa under 1940 till 16 mill. kr. och väntas för innevarande år komma att uppgå till 17 mill. För 1942 har begärts omkr. 21 mill.

Tal. erinrade slutligen om, att man genom de senaste årens sociala lagstiftning sökt komma ifrån begreppet fattigvård och ersätta det med socialvård. Denna socialvård har under de senaste åren genomgått en revolutionerande utveckling.

Efter föredraget, som avtackades med livliga applåder, hade FLIS medlemmar tillfälle att till inspektör Carlsson framställa frågor, vilka besvarades av denne.

Konvalescentförening bildad i Upsala

Onsdagen den 24 sept. 1941 blir en märkesdag för de lungsjuka konvalescenterna i Upsala län. Genom ett förtjänstfullt arbete från några lungsjukas sida hade ett möte kommit till stånd där det beslutades att bilda Upsala Läns Konvalescentförening. Kallelsen till mötet hade hörsammats av ett femtiotal

En Annat

Stram livs- förling

En smålandstidning har intervjuat dispensärsköterskan i Vetlanda, som uttalat sig om den ökade tuberkulosfrekvensen. Tuberkulosen i Vetlanda provinsialläkardistrikt

har nämligen ökat med flera hundra procent — ett ruskigt tidens tecken.

Vad är nu orsaken härtill? Jo, säger dispensärsköterskan, "en bidragande orsak till den beklagliga ökningen av antalet tuberkulosfall är den svåra arbetsbörda, som lagts på dispensärsköterskan. Även Sävsjö provinsialläkardistrikt, som också ingår i dispensärsköterskans arbetsfält, uppvisar ett avsevärt ökat antal tuberkulosfall."

Med stigande häpnad

Vad läste vi detta uttalande. Förut ha vi hört att det är militärinkallelser och massundersökningar, som drivit tuberkulos-siffrorna i höjden, men allt detta är säkerligen av mindre betydelse, huvudorsaken är helt enkelt den att dispensärsköterskan i Vetlanda och kanske också i Korpilombolo och Ystad har för mycket att göra.

Förhållandet är i sanning sällsamt. Tidigare — innan den nuvarande ökningen av tuberkulosfallen började — hörde man aldrig talas om dylikt. Kanske lösningen på problemet helt enkelt är den, att det i stället är den ökade tuberkulosfrekvensen som är en bidragande orsak till dispensärsköterskornas ökade arbetsbörda? Men den förklaringen är kanske för enkel.

Kristiden

lär annars — åtminstone i andra länder — ha varit orsaken till att sanatorierna

konvalescenter. Dessutom deltog som intresserade åhörare bl. a. docent Hedvall vid Upsala centralsanatorium, kapten Kyllberg, ledamot av Vattholma sanatoriedirektion, riksdagsman Gunnar Lundberg samt styrelseledamoten i Fyrishovs Idrottsförening, köpman Bertil Carlberg.

Efter föredrag av förbundsordförande E. Frithiof beslöts att konvalescentförening för Upsala län skulle bildas och stadgar antogs. Till styrelse valdes 7 personer, två av dessa representerande distriktet. Till ordförande för föreningen valdes med acklamation herr Arne Karlsson, Upsala.

För att föreningen skulle få startkapital hade bestyrelsen för

fyllts och siffrorna för tuberkulosödligheten sprungit i höjden. I andra länder, sade vi, märk det! Inte här, bort det, bort det!

Nu finns det ju missnöjda människor som påstå, att den föda, som är så viktig för den lungsjuke och hans familj då det gäller att förhindra återfall i sjukdomen eller nya fall i familjen, har blivit dyrare. Måste man inte å det skarpaste reagera mot dylik kvärlans. Vad betyder det, om mjölk, kött, fisk, grönsaker, bär m. m. höjts med några tiotal procent, när fattigvården höjer den lungsjukes understöd med hela 5 (Fem) kronor i månaden?

Jag bara frågar.

Dessutom finns det potatis

läste vi i en artikel om hushållning i kristid. Ungefär så här stod det i artikeln:

Maten har blivit dyrare och vi måste övergå till billigare födoämnen, vilka många gånger är mycket, mycket nyttigare och näringsrikare än de dyrare. Vi ha ju t. ex. potatis, som är oerhört näringsrik och billig, om man kokar den med skalen på. Vi ha, som sagt, en hel rad billiga och nyttiga födoämnen att tillgå, och så länge vi så hava kunna är det ingen anledning till oro. Utrymmet tillåter oss inte att uppräknas dem alla, men vi kunna ju bara nämna potatisen. Den är en C-vitaminrik frukt, som Columbus hemförde från Amerika och som för att komma till sin rätt bör kokas med skalen på. Vidare ha vi rotfrukter, och bland dem är potatisen vår värdefullaste tillgång. Den kan varieras i det oändliga som kokt, stuvad, stekt, ugnstekt rå (med skalen på). O. s. v., o. s. v.

Dessutom serveras potatis med fördel som propaganda. (Denna sista mening stod dock ej att läsa i artikeln).

Vitaminpiller

skall vi också få så småningom har professor Abrahamsson lovat. Till att börja med skall de lämnas ut till befolkningen i Norrland, som har att emotse en angenäm vinter. Då de lungsjuka alltså begåvas med fem kronor i månaden i dyrtidstillägg och tre vitaminpiller per dag att intagas på fastande mage (vilket ej bör vålla några större besvär!) bör all klagan upphöra, tuberkulosfrekvensen omedelbart sjunka och dispensärsköterskan i Vetlanda få en välbehövlig semester.

Vad kan man mera önska sig?

Slutligen

hörde vi häromdagen i radio den alltid trevliga magister Knutsson, som talade om för barnen, att man numera inte längre får säga "hej på dej". Från och med fredagen skall det heta "Hig på Dig", det har Informationsstyrelsen bestämt för att det skall vara stramare livsförling.

Hig på Dig!

Yuan.

— Fröken blir vackrare för varje dag som går!

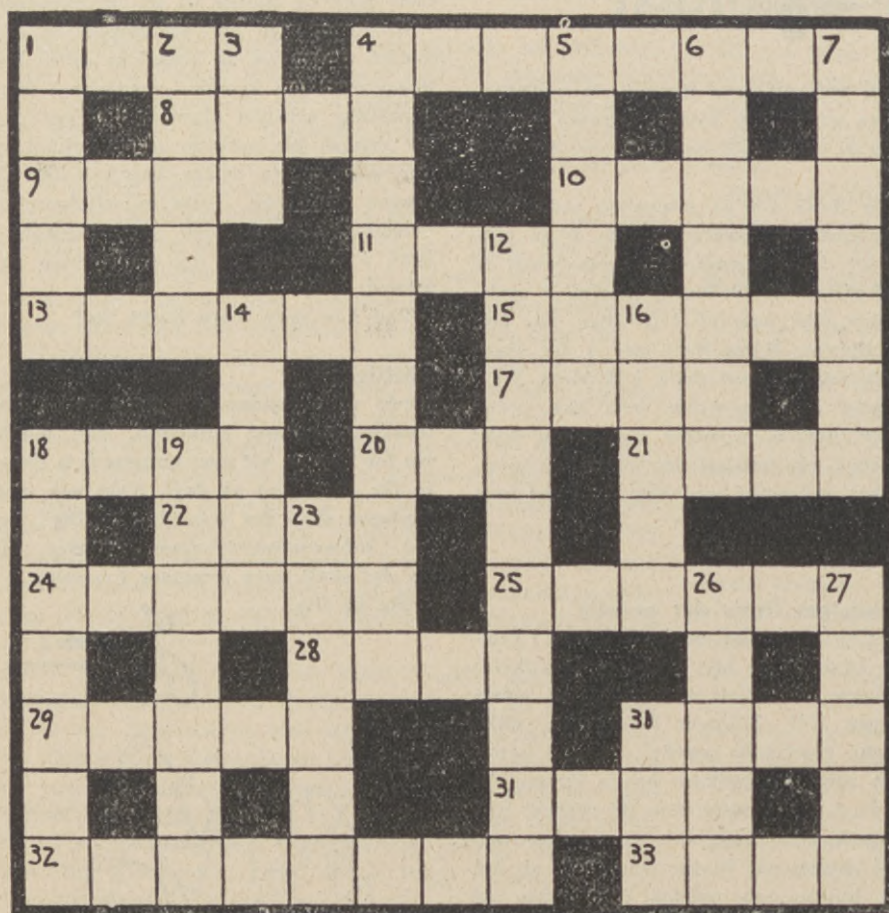
— Det har Ni sagt i flera år nu — jag måste ha varit gräsligt ful till att börja med.

cykelloppet "Slottsrunder" beslutat att anslå 300 kr., som vid mötet överlämnades av köpman Carlberg. Vidare hade bokförlag skänkt böcker som grundplåt för ett kommande bibliotek. Att gåvorna voro välkomna kunde ingen misstaga sig på av den hjärtliga applåd, som kom givarna till del. Sedan gästerna — med docent Hedvall i spetsen lyckönskat konvalescenterna till den nya föreningen avslutades mötet.

Förbundsstyrelsen vill också passa på att gratulera och uttala den förhoppningen att föreningen skall växa sig stark och bli den faktor i Upsala län som kommer att hjälpa de lungsjuka i deras svårigheter.

KORSORD NR 10

Lösning av korsord nr 8:

Vågräta ord:

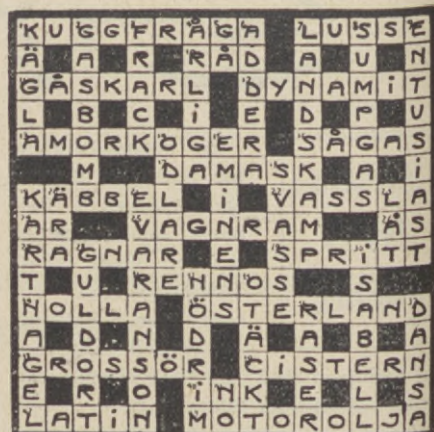
1. Vad fordras för att få ett A-barn? (4)
4. Stumt spel. (8)
8. Den är farlig, när den springer. (4)
9. Lider ej sällan av pose-sjuka. (4)
10. På torsdag. (5)
11. Peer Gynt. (4)
13. Det hälsosamma i pumpernickel. (6)
15. Mindre plan. (6)
17. Det tyngsta här i världen. (4)
18. Lass efter lass. (4)
20. Vad vinner man på kärlek vid första ögonkastet? (3)
21. Har ritare användning för. (4)
22. Bör man väl känna sig på Långholmen. (4)
24. Skönt när bröder göra. (6)
25. Hu så kallt! (6)
28. Hör en viss månad till. (4)
29. Obelevad munterhet. (5)
30. "I denna värld så fräck och dum är det en skam att vara —"
(Karlfeldt)
31. Har Karlfeldt skrivit en rolig dikt om. (4)
32. I Viktor Rydbergs gamla psalmbok. (8)
33. Flott herre och bra plats. (4)

Lodräta ord:

1. Framkallas i mörkrum. (5)
2. Leder inte fortast till målet. (5)
3. För torkning. (3)
4. Jag älskar landet! (10)
5. Man talar om syndens. (6)
6. Det har man inte, om man är bakom flötet bakom flötet. (7)
7. Fransk kung och konjak. (7)
12. Vive la reine — vi vell ha regn! (10)
14. Smått utan värde. (5)
16. På ålderdomshemmet. (5)
18. Därur serveras mat från Poseidons domäner. (7)
19. Vatikanen. (7)
23. Är Mistinguett bekant för. (6)
26. Det är en fisktös. (5)
27. En av de populäraste på svensk scen (5)
30. Den slår. (3)

Lösningar

till korsord nr. 10 skall vara oss tillhanda senast den 1 dec. Insändaren av den först öppnade rätta lösningen belönas som vanligt med en femma. På grund av att decembernumret utgives som julnummer, vilket presslägges redan i nov. kan pristagarens namn meddelas först i januari-numret.

*
Först öppnade rätta lösningen hade insänts av fru Nanny Svanberg, Grimsta 91, Bollstanäs, som får femman per post.

Så ska det tas.

En elegant dam infann sig en dag på Köpenhamns Kommunehospitals kirurgiska poliklinik och bad att få en tand utdragen. Den tjänstgörande kandidaten ansåg emellertid, att damen efter sin toalett att döma borde ha råd att betala en tandläkare för denna enkla operation och hänvisade henne också till en tandläkare. Men det ville damen på inga villkor låta sig nöja med — hon ville få sin tand utdragen gratis.

— Nåja, sade doktorn — och i det han öppnade dörren till det inre rummet, där en del studenter uppehöll sig, ropade han: — Är det någon av kandidaterna här som ännu inte försökt att dra ut en tand? Då han vände sig om, var damen redan på utväg.

— — —
— Jag förstår att det var trångt på taget i dag.
— Ja, vi kunde knappast andas. Men så gjorde vi indelning till två och sedan andades ettorna in på samma gång som tvåorna andades ut och då gick det bättre.

Kvick gågosse.

Springgrabben Kalle var senfärdig, men slagfärdig, annars var det intet fel på honom. En dag gav chefen honom en faderlig tillrättavisning:

— Nu Kalle, får det vara slut med att komma för sent — kan du överhuvud taget påminna dig ha kommit för tidigt nå'n gång va? —

— Jarrå, tjeffen — när ja' föddes.

STOCKHOLM

Ljunglöfs Litogr. A.-B.
Igeldammsgatan 22
Tel. 23 37 50 STOCKHOLM Tel. 23 37 50
**BOKTRYCK - BLECKTRYCK
OFFSETTRYCK**

BETALD ANNONSPLATS

Aktiebolaget R. & H. LUNDIN
STOCKHOLM 4. Tel.: 49 45 80—49 45 81
Specialaffär i tarmar.
Dagligen alla sorters Slaktavfall — färskt
och lättsåttat. Maskinavdelning för
charkuterimaskiner.
Utställning och kontor:
LILLA NYGATAN 4, STOCKHOLM.
Tel.: 20 05 89 — 21 15 22.

Allt inom järnvarubranschen

A.-B. JOHN WALL

STOCKHOLM

Upplysningar om ELDBEGÄNGELSE
lämnas av Svenska Eldbegängelse-Före-
ningen, Sveavägen 25, 2 tr., Stockholm.
Tel. 20 22 00, 20 22 80. Kremationsavgift
för medlem särskilt låg. För inträde som
medlem fordras endast en ringa en-
gångsavgift 5 eller 10 kr. Föreningens
tidskrift "Ignis" kr. 3 pr år. (12 nr.).
Föreningens Minnesfond samlar medel
till behövande änkor och barn.
Sv. Eldbegängelseförsäkringskassan be-
friar de efterlevande från alla kostnader
och bestyr med en avlidens begravning.
Låga premier.

Försäkra Eder i
**ÖSTRA SVERIGES ERKÄNDA
CENTRALSJUKKASSA**
Område: Stockholms, Uppsala och Got-
lands län. Över 100 lokalsjukkassor un-
derlätta medlemskap. — Begär upplys-
ning, Drottninggatan 17, Stockholm. Tel.
11 87 54, 10 12 66. Sök inträde medan Ni
är frisk, då sjukdom drabbar Eder är
det för sent: Inträdesålder 15—39 år.

TEGNÉR
Nya moderna lokaler
Tegnérsgatan 1 — STOCKHOLM
(hörnet Regeringsgatan—Roslagsgatan)
Tel. 11 70 00 — 11 70 01

Gott dricksvatten

erhåller Ni säkrast genom brunnsborr-
ning. Vi utföra borringar efter vatten i
såväl berg- som jordlager. Låt oss lämna
förslag på ordnandet av Eder vattenfråga.
**SVENSKA DIAMANTBERGBORR-
NINGÅ A.-B.**
Kungsg. 44 STOCKHOLM Tel. 23 33 80

BORÅS

Axel Hedlunds Måleriaffär

Engelbrektsgatan 17, B O R Å S
Telefon 132 42
INFORDRA KOSTNADSFÖRSLAG!

Från militärlivet.

Nr 4711, plåtslagare, hade vid mobilise-
ringen varit lurvig, klappat det högre
landsstombsbefälet på magen och lagt sina
fosterländska känslor i dagen på ett i al-
lo oskickligt sätt. Han fick därför börja
sin tjänstgöring såsom landstörmsman
med sex dygn i högvaktens arrest. Här
höll han till att börja med på att bli all-
deles avglömd, men undfägnades seder-
mera på bästa sätt och trivdes utmärkt.
På sjunde dagen hade han nyktrat till
fullkomligt och installerades vid nattens
inbrott på sin halmsäck bland 27 kamra-
ter i f. d. Oscar II:s konditori. Sedan han
här en timme lyssnat till den livliga
kammarskjutningen och de ljudliga
snarkningarna i den något egendomliga
konditoriluftan, såg man plåtslagaren sil-
huett avteckna sig mot fönstret, hopsam-
lande sina tillhörigheter under ett sak-
ta muttrande:

— Här ska faen ligga längre. Jag går
tillbaka till arresten!

— — —
"Mobiliserade" Pettersson begär per-
mission. Anledningen begravning. Bevil-
jas.

Följande dag samma scen.
Tredje dagen anar kapten argan list:
— De va fan va dom dör hemma hos
Pettersson! Å de inte slut snart?

— Förlåt, kapten, jag är begravnings-
entreprenör.

— — —
En troppechef går med bekymrad min
och söker rätta sin på linje uppställda
tropp. Slutligen utbrister han:

— Det är omöjligt att få någon rätt-
ning på den här troppen, så länge her-
rarna ha så ojämna magar!

— — —
Det hade varit fältmarsch och strids-
övningar. På kvällen, när tredje pluto-
nen var på hemmarsch, kom man till en
bro, som var markerad sprängd. Uttröttat
som manskapet var beslöt plutonchefen
låta plutonen gå över bron i stället för
att gå en halv mils omväg.

Då den var mitt på bron kommer kom-
panichefen springande och ropar:

— Ser inte plutonchefen, att bron är
markerad sprängd?

— Jo, men vi markerar att vi vada
över!

Plutonen fick passera.

BORÅS

Elektriska Installationsaffären
Sven Häggström, tel. aff. 100 58, bost.
117 33. Utför: Kraft- och belysningsin-
stallationer, lokaltelefoner och ringled-
ningar. Försäljer: Material och glöd-
lampor. Reparationer. Entreprenör
för Borås Stads Elektricitetsverk.

Borås Radio-Affär

Sven Erikssonsplatsen 4, B O R Å S
Telefon 121 07.

Vid behov av fotografering

Kom ihåg
Atelier WALLANDER & WERNLUND
Stora Brogatan 7 Telefon 142 01
Inlämna Edra filmrullar för framkall-
ning och kopiering hos oss.

Borås Elektriska Affär

ÖSTERLÄNGGATAN 21. Telefon 109 38
FÖRSÄLJER ALLT INOM BRANSCHEN
UTFÖR ALLT INOM BRANSCHEN

FRITZ BOHLIN

Ulricehamnsv. 28 B O R Å S Tel. 126 61
E G E N D O M S A G E N T U R

ESKILSTUNA

**A.-B. LUNDIN & LINDBERG
METALLVARUFABRIK**

ESKILSTUNA Telefon 13 64
Husgerädsvaror i koppar och aluminium
Presentartiklar i tenn

ESLÖV

A.-B. LARSSONS Järnhandel

REKOMMENDERAS
St. Torget 14, ESLÖV
Telefon Namnanrop

GÄVLE

Holms Färghandel

Rådhusorget G Ä V L E Telefon 34 75
VÄLSORTERAD! VÄLKÄND!

Byggnads AB. Konstruktör

Bergsgatan 86
Tel. 1090 G Ä V L E Tel. 4090, 5390

HÄLSINGBORG

A.-B. CARL PERSSONS

Bageri & Konditori

Stenbocksgatan 132 H Ä L S I N G B O R G

HÄLSINGBORG	MALMÖ	ÖREBRO
 ZOÉGA & SON KAFFEROSTERI Drottninggatan 30—36 Tel. Namnanrop: Zoegas Kaffe eller 204 70	Cederholms Byrå Grundad 1914 Löjtnantsgat. 8, MALMÖ. Tel. 226 96 Bokföring - Revisioner - Rättshandlingar	KOLONIALVAROR en gros KAFFEROSTERI Örebro Import- & Kolonialvaru A.-B.
Carl Åbergs Maskinverkstad Hälsövägen 31 Telefon 3 86 HÄLSINGBORG Tillverkar mindre specialmaskiner och apparater. Utför maskinreparationer.	Kappor - Klänningar Blusar och Kjolar köper Ni fördelaktigast i THORS KAPPAFFÄR Södra Förstadsgatan 1 MALMÖ	Hushållsskolan MARGARETA ÖREBRO Klostergatan 11 Tel. 118 70, 117 50 1:a kl. Matsalar Festvåning och Matvaruaffär Elever mottagas
Kronans Drycker hög kvalitet till jul, som året runt. BRYGGERIET KRONAN Telefon 14 99	IDA JOHNSON DAMKONFEKTION 1:sta klass Syatelier Bergsgatan 1 A MALMÖ Telefon 274 75	Örebro Intecknings Kommanditbolag P. ERIKSSON & C:o. Drottningg. 7, 1 tr., ÖREBRO. Tel. 135 00 Bankrörelse — Eget kapital 1,850,000:— Emottager penningar på förmånligaste villkor å kapital-, sparkasse- och giro-räkning. Utlämnar lån mot säkerhet av inteckningar samt beviljar byggnads- och kassakreditiv m. m.
BETALD ANNONSPLATS	Olof Hanssons Bilverkstad Slussplan MALMÖ Telefon 271 26 Bostad Kvarnby 212 ALLT I BRANSCHEN Specialverkstad för Dodge, Chrysler, Plymouth, Renault	RESANDE som besöker Örebro tag in på hotell Continental. Ett 50-tal resanderum med alla bekvämligheter. Fullständiga rättigheter. Daglig musik. Tel.: Namnanrop
KARLSTAD	UMEA	KRONMÄRKTA ÄGG — ÄGG NI KAN LITA PÅ Örebro Läns Äggcentral förening u. p. a. ÖREBRO Tel. 169 49
HAMMARBERGS RÖRLEDNINGSFIRMA Drottninggat. 29 KARLSTAD Tel. 5 20 Ing. O. G. HAMMARBERG Utför arbeten för: Värme, Gas, Vatten, Avlopp. Nyanläggningar, Moderniseringar. Reparationer.	HENRIK HARJU Rikst. 422 och 423 UMEA Lokal: Kungsgatan 63 Färg-, Kemikalie- & Tapetaffär. Avdeln. för fotografiska artiklar. Rekommenderar sin sortering av: Färger, Fernissor, Oljor, Falu Rödfärg, Tapeter, Kameror, stor sortering, Förbands- och sjukvårdsartiklar m. m. Order till landsorten expedieras omgående.	ÖREBRO KOL- & KOKSAKTIEBOLAG REKOMMENDERAS!
LINKÖPING	VÄSTERÅS Allt i klädväg för barn o. ungdom av prima kvalitéer o. i största sortering ELIN JOHANSSON & CO EFR., Bertil E:son Strand. Hörnet av Vasagat. o. Hantverkaregat., VÄSTERÅS - Telefoner 8 16 och 1389	Karlssons Livsmedel Ekersgatan 24 — ÖREBRO Bästa inköpskälla för Kött-, Fläsk- & Charkuterivaror
JOHN BOKLUND & C:o MÖBLERINGSAFFÄR Ågatan 26 LINKÖPING Tel. 5 28 MATTOR - MÖBLER	ÖREBRO	ÖSTERSUND Pariymer och Eau de Cologne Tekn. art. i parti och minut. A.-B. ÖSTERSUNDS FÄRGHANDEL Storgatan 19 Telefon 4 23
A.-B. MIMMI ABRAHAMSSON LINKÖPING. Telefon 15 42. Bostaden 37 Tillverkar och försäljer finaste CHARKUTERIVAROR Gamla saluhallen 47 och 48	EIRA-BRÖD ett förnämligt bröd A.-B. Örebro Ångbageri	Husmoderns Hembageri Allt i matbröd, kaffebröd, småbröd samt tårter och bakelser Bageriet: Ruuthsvägen 5 Butiken: Storgatan 38 Tel. 20 25 ÖSTERSUND Tel. 32 26
MALMÖ	ÖSTLUNDS Stortorget 9 ÖREBRO Tel. 103 41	GYNNA ANNONSÖRERNA!
DUX-märket borgar för god kvalitet — största ändamålsenlighet — vare sig det gäller madrasser, kuddar, fätöljer eller ottomaner. Sängkläder från DUX — Husmoderns stolthet. MADRASSFABRIKEN DUX AB.	A.-B. EKENBERG & HULDBERG Representanter för Munksjö Pappersbruk — PAPPER — PAPP — BINDGARN — Tel. Linjev. 217 09, 281 17, 298 59 263 46 Telegramadress: Huldbergs, MALMÖ	
Teaterkaféet - Pildammarna REKOMMENDERAS Säsong 1:a maj och sept.		